

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

2021

Bc. Andrea Košíková

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Alžbětinská literární kultura: vybraní členové
rodiny Sidney a William Shakespeare**

Bc. Andrea Košíková

Plzeň 2021

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Evropská kulturní studia

Diplomová práce

**Alžbětinská literární kultura: vybraní členové
rodiny Sidney a William Shakespeare**

Bc. Andrea Košíková

Vedoucí práce:

PhDr. Martina Kastnerová, Ph.D.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2021

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2021

.....

Tímto bych chtěla poděkovat PhDr. Martině Kastnerové, Ph.D., vedoucí této diplomové práce, za dohled, pomoc, podporu a vedení při jejím vzniku. Také bych chtěla poděkovat Mgr. Karolíně Jirákové, Ph.D. a Mgr. et Mgr. Zdeňce Špiclové za praktické rady k této práci.

Obsah

ÚVOD.....	1
1 ALŽBĚTINSKÁ DOBA	4
1.1 Alžbětinská literatura	5
1.1.1 Anglické sonety	6
1.1.2 Londýnská divadla.....	8
1.2 Vzdělávání chlapců a dívek v alžbětinské době.....	10
1.2.1 Komplikované vzdělávání dívek	11
1.2.2 Korespondence	12
1.3 Vláda Tudorovců.....	13
1.3.1 Tudorovská dynastie.....	13
1.3.2 Panenská královna Alžběta I.	16
2 RODINA SIDNEYŮ.....	19
2.1 Philip Sidney	20
2.1.2 Ideál renesančního intelektuála.....	22
2.1.3 Astrofel a Stella	24
2.2 Robert Sidney	27
2.2.1 Skrytý básník a jeho korespondence	29
2.2.2 Sonety Roberta Sidneyho	30
2.3 Mary Wroth	35
2.3.1 Pokračovatelka rodinné tradice	36
2.3.2 Vybrané sonety a básně Mary Wroth	40
3 WILLIAM SHAKESPEARE	44
3.1 Shakespeare jako básník	47
3.2 Shakespearovy sonety	49
ZÁVĚR	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	62
RESUMÉ	69

ÚVOD

Záměrem diplomové práce „Alžbětinská literární kultura: vybraní představitelé rodiny Sidney a William Shakespeare“ je nalézt a analyzovat paralely mezi díly vybraných literátů a událostmi jejich života; v obecnější rovině pak srovnání jednotlivých poetických konceptů.

Hlavním cílem této práce, která se zaměřuje na alžbětinskou poezii, resp. konkrétně na tvorbu sonetů a básní, je najít inspiraci vybraných autorů, tj. Philipa Sidneyho, Roberta Sidneyho, Mary Wroth a Williama Shakespeara, pro sonety v jejich důležitých osobních událostech. Díla členů rodiny Sidneyů byla zvolena, protože tato díla a jejich tvůrci ovlivnili vývoj anglické literatury v klíčovém období profesionalizace literární kultury. Pro komparaci byla vybrána sbírka sonetů *Astrofel a Stella* Philipa Sidneyho, vybrané sonety Roberta Sidneyho a vybrané sonety, popř. básně od Mary Wroth. Sonety Williama Shakespeara pak byly zařazeny toho důvodu, že je neodmyslitelně spjat s alžbětinskou dobou, a není tak pochyb o velikosti a významu jeho tvorby.

Práce se skládá ze tří hlavních kapitol. První kapitola se věnuje obecným poznatkům o době vlády anglické královny Alžběty I. se zaměřením na život v Londýně. Tato kapitola je rozdělena do třech podkapitol: první slouží jako obecný přehled alžbětinské poezie se zaměřením na tvorbu, původ a historii anglického sonetu. Vzhledem k tomu, že alžbětinská doba je spojena s divadelní tvorbou a vznikem divadel, tak nemůže chybět ani část věnovaná tomuto aspektu alžbětinské kultury. Druhá podkapitola je zaměřena na vzdělání anglických dětí od obecného zaměření až po studium dětí ze zámožných a mocných rodin na univerzitách. Můžeme říct, že přibližně v této době jsou také položeny základy pro vzdělání dívek a žen: s postupem času se klade stále větší důraz na jejich vzdělání, i když zároveň existuje řada překážek. Poslední třetí podkapitola je zaměřena na život královny Alžběty a její původ včetně důležitých událostí týkajících se jejího otce anglického krále Jindřicha VIII., který hrál v jejím životě velmi důležitou roli.

Druhá kapitola – Rodina Sidneyů – se již podle názvu věnuje rodinné historii Sidneyů. Členové této rodiny sehráli klíčovou roli v rozvoji anglické literatury a z toho důvodu byli také někteří vybráni pro tuto práci. Byli to především děti Henryho Sidneyho a jeho manželky Mary Dudley, které se staly literárními ikonami v alžbětinské literatuře. Philip Sidney odstartoval tzv. sonetovou horečku vydáním sbírky sonetů *Astrofel a Stella* a díky svému literárnímu a diplomatickému talentu, šlechtivosti a hrdinství, které měl prokázat za svého krátkého života, dokonce i na bitevním poli, kdy prý měl odhodit kus své zbroje, protože ho neměl ani jeho spolubojovník, což ho nakonec stálo i jeho život, nebo že přes své vážné zranění upřednostnil umírajícího vojáka před sebou, byl oslavován právě jako vzor ideálního básníka, dvořana a politika. Jeho sestra Mary Sidney Herbert byla proslulá mecenáška a básnířka, která se stala vzorem pro ženy-autorky včetně své neteře Mary Wroth, dcery Roberta Sidneyho. Přestože básnické dílo Roberta Sidneyho bylo ve své době známo spíše jen mezi jeho rodinou a znovuobjeveno bylo až ve 20. století, určitý vliv jeho básní i sonetů se odráží i v práci jeho dcery. Mary Wroth můžeme označit za první originální autorku, která změnila typické žánry použitím hrdinství a ctnosti hlavních hrdinek, které jsou často klamány a zrazeny svou láskou. Podkapitoly této kapitoly se konkrétně věnují životům a následně literární tvorbě Philipa Sidneyho, Roberta Sidneyho a Mary Wroth. V závěru každé z těchto podkapitol je analýza daného literárního díla.

Poslední třetí kapitola – William Shakespeare – se zaměřuje na nejznámějšího alžbětinského dramatika a básníka v anglických dějinách. Na otázku, co napsal William Shakespeare, si téměř všichni jako první vybaví jeho dramatickou tvorbu, ať už *Hamleta, prince dánského, Sen noci svatojánské, Othella, Romea a Julii, Zkrocení zlé ženy* a mnoho dalších, ale jeho básnická tvorba je značně opomíjena, přestože ve své době to byly právě jeho básně, například *Venuše a Adonis* a *Znásilnění Lukrécie*, které zvedly jeho popularitu, rozšířily jeho publikum o intelektuálnější čtenáře a umožnily mu vstup do vyšších kruhů. Protože je celá tato práce zaměřena na poezii, tak i tato kapitola o Williamovi Shakespeareovi se soustřeďuje na jeho básnickou tvorbu a jeho sonety. Pro analýzu tedy byly vybrány Shakespearovy sonety, které jsou zcela ojedinělé a originální, protože se liší od sonetů, které se v té době psaly. Po samotném Shakespeareovi byla dokonce pojmenována jedna linie sonetů – anglický sonet neboli shakespeareovský.

Analýza je založena na primárních zdrojích, těmi jsou – sonetová sbírka Philipa Sidneyho *Astrolabel a Stella* v českém překladu od Aloise Bejblíka a Gustava Francla, *The Poems of Robert Sidney* editované P. J. Croftem, *Dílo Williama Shakespeara* přeložené Martinem Hilským, a *The Countess of Montgomery's Urania* Mary Wroth, *The Poems of Lady Mary Wroth* a její *Pamphilia to Amphilanthus by Lady Mary Wroth*. Ze sekundární literatury by se za stěžejní díla daly označit například knihy od Martiny Kastnerové *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho* a *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, ale také *Shakespeare a jeviště svět* Martina Hilského a *Dílo Williama Shakespeara*, které přeložil. Shakespeareovskou dobu nejlépe mapuje Alois Bejblík, například ve své knize *Shakespeareův svět*. Množství literatury týkající se rodiny Sidneyů není příliš velké a jedná se především o cizojazyčné zdroje, ale ze tří vybraných představitelů této rodiny je nejvíce zdrojů právě k Philipu Sidneymu, například *Sir Philip Sidney: a study of his life and works* od A. C. Hamiltona nebo *Sir Philip Sidney* Kennetha Muira. Z české literatury pak tuto oblast zajišťují především již zmiňované *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho* a *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění* Martiny Kastnerové. Zdrojů týkajících se Williama Shakespeara je nepřehledné množství, ať už v českém či cizím jazyce, například *Shakespeare: The Biography* Petera Ackroyda nebo *Shakespeare: A Life* od Parka Honana a z přeložených do českého jazyka pak Stephena Greenblatta *William Shakespeare: Velký příběh neznámého muže* nebo Stanleyho Wellse *Věčný Shakespeare*.

1 ALŽBĚTINSKÁ DOBA

V 16. století byl Londýn špinavým městem, ale jeho obyvatelé stále věřili, že byl založen v 11. století př. K. Brutem¹, který ho nazval „Troynovant“ neboli Nová Trója na oslavu zničené Tróji krále Priama. Římský historik Tacitus popisoval město, které bylo založeno v roce 43 Římany, jako původně obchodní centrum a plné obchodníků bylo i za vlády královny Alžběty I. I když doba její vlády je nazývána zlatým věkem, Londýn bylo místo, kde se kloubila chudoba i bohatství, úspěch i neštěstí. V 90. letech 16. století město postihly čtyři po sobě jdoucí roky špatné sklizně, což způsobilo rostoucí ceny potravin a hlad, a následoval mor, který se pak vrátil ani ne za deset let a zabil mnohem více lidí.² Na druhou stranu měla pro město obrovský význam Temže spojující ho s oceánem,³ protože napomohla většímu rozvoji obchodu, ať už dovozem indického koření a vlní, ruských kožešin a ocele, a směnou vyvezené telecí kůže a vlněné látky za turecké hedvábní, bavlnu, koberce, koření, rebarboru nebo i olej. Ze zámoří pak do Anglie bylo posíláno hlavně zlato a stříbro.⁴ Po vzniku mnoha velkých společností vznikla v roce 1600 Východoindická obchodní společnost, díky které později Anglie získala své kolonie.⁵

I když s nástupem Alžběty I. se země opět navrátila od katolictví k protestantství a vše se změnilo, je potřeba zmínit slova G. J. Meyera, že *„je pozoruhodné, že se Alžbětina vláda ubírala ve stejném duchu jako Mariina – zvláště když si uvědomíme, jak byly sestry rozdílné a jak odhodlaně se mladší snažila od starší distancovat. Po korunovaci byly obě poddanými nadšeně uvítány. Marie a její španělské manželství v roce 1558 Anglii unavovalo stejně jako Eduardův evangelický režim v roce 1553. Obě se těšily období popularity a úspěchu (Marie v rozmezí měsíců, Alžběta desetiletí) a obě skončily ve vyčerpaném stavu deziluze.“*⁶

¹ Založení Londýna Priamovým synem Brutem, který společně s bratrem Aeneem, jenž naopak založil Řím, unikli z Tróje před jejím zničením, je uvedeno v latinské kronice Geoffreyho Monmoutha. (BEJBLÍK, Alois. *Shakespearův svět*, s. 14.)

² ALFORD, Stephen. *London's triumph: merchants, adventurers, and money in Shakespeare's city*, s. 20, 26-27, 193-194.

³ BEJBLÍK, Alois. *Shakespearův svět*, s. 29.

⁴ ACKROYD, Peter. *Dějiny Anglie. Tudorovci*, s. 34.

⁵ BEJBLÍK, Alois. *Shakespearův svět*, s. 37.

⁶ MEYER, G. J. *Tudorovci*, s. 491.

1.1 Alžbětinská literatura

V 16. – 17. století je pro anglickou literární kulturu typický rozvoj dramatu a poezie. Umělci se více než předtím zajímají o teorii básnictví vedoucí ke stále většímu národnímu uvědomění především díky anglicky psané poezii.⁷

V roce 1557 nakladatel Richard Tottel vydal *Tottelův sborník*, první sbírku anglických lyrických básní, obsahující skladby různých autorů včetně básníků sira Thomase Wyatta a Henryho Howarda, hraběte ze Surrey.⁸ Alžbětinští básníci měli rozdílná společenská postavení, vzdělání, možnosti a stávali se jimi i představitelé aristokracie. Básník byl „komplexní postavou“, která zahrnovala literáta, intelektuála či řečníka, který měl být pro své čtenáře mravním vzorem.⁹

V alžbětinské době bylo mecenášství velice důležité, protože patroni zajišťovali autorům ochranu a určitou jistotu. Zpočátku umělci oslovovali přímo případného patrona, zda bude souhlasit s patronátem, protože¹⁰ „*mohl básníkovi opatřit jako společenskou prestiž, tak materiální zabezpečení v podobě výnosného úřadu či peněžitých darů. Od básníka se naopak očekávalo, že za tyto služby bude aristokratického mecenáše chválit a zjedná mu věčnou slávu a nesmrtelnost.*“¹¹ Z rodiny Sidney mezi nejvýznamnější patrony patřil William Herbert, hrabě z Pembroku, který podporoval například Williama Shakespeara a Bena Jonsona. Dále to také byla jeho matka Mary Sidney Herbert, hraběnka z Pembroku,¹² která ze svého domova Wilton House vytvořila literární centrum, kde se až do její smrti v roce 1621 setkávali angličtí umělci – básníci, hudebníci, myslitelé a další. Mezi časné návštěvníky patřil nejen její bratr Philip Sidney, ale také jeho přítel Fulke Greville, Edmund Spenser, Samuel

⁷ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 15.

⁸ TICHÝ, Aleš – PANTŮČKOVÁ, Ludmila – SPARLING, Thomas D. – SILBERTOVÁ, Iva – PÁLENSKÁ, Věra – POSPÍŠIL, Tomáš. *Dějiny anglické literatury od počátků do poloviny 17. století. Část 2, Renesance*, s. 25.

⁹ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 16-18.

¹⁰ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 75-76.

¹¹ SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský, s. 40.

¹² KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 75-76.

Daniel, Edward Dyer, William Byrd a mnoho dalších.¹³ Hraběnka nebyla pouze mecenáškou, ale Peter Ackroyd jí také označuje za nejvýznamnější básnířku 16. století, jejíž cílem bylo dokázat, že se alžbětinská poezie může rovnat francouzské poezii.¹⁴

„Rozvoj národní literatury za vlády královny Alžběty byl rychlý a působivý, odrážející životnou a mimořádně rozvinutou citlivost vrcholné renesance. Literatura do sebe vytrvale vstřebávala klasické a evropské vlivy.“¹⁵

1.1.1 Anglické sonety

V Evropě byl prvním autorem sonetů¹⁶ Giacomo da Lentino ve 13. století. Původně nebyly hodnoceny jako vysoký básnický styl, protože se používaly spíše při veřejných promluvách a jejich funkcí bylo přesvědčovat, tvrdit nebo obhajovat.¹⁷ Teprve renesance si jich začala mnohem více cenit a inspirací pro mnohé se stal *Zpěvník* Francesca Petrarky¹⁸, jehož norma sonetu byla napodobována, ale i upravována. A i když v jiných evropských zemích se sonet používal, do Anglie se dostal až ve 30. letech 16. století, kdy ho přivezl sir Thomas Wyatt ze svých diplomatických cest po Francii a Itálii, a jeho rozmach je možné datovat od roku 1591 do roku 1598.¹⁹

„Petrarca byl pro Angličany pojem stejně jako sonet, jeho oblíbená básnická forma. Čtrnáctiřádkovou báseň složenou z jambických pentametřů a přísně dodržující schéma střídavého verše přivedli svými překlady, úpravami i vlastními výtvoři k obecnému povědomí a oblibě renesanční básníci jako Wyatt a Surrey. Sonetu se říkalo ‚italská báseň‘ a byl velmi ceněn. Uplatňoval se především jako milostná báseň, jako elegantní způsob, jak chválit a velebit krásnou dámu.“²⁰ Oba zmínění básníci

¹³ INGLIS, Fred. *The Elizabethan poets: the making of English poetry from Wyatt to Ben Johnson*, s. 73.

¹⁴ ACKROYD, Peter. *Albion: kořeny anglické imaginace*, s. 193.

¹⁵ TICHÝ, Aleš – PANTUČKOVÁ, Ludmila – SPARLING, Thomas D. – SILBERTOVÁ, Iva – PÁLENSKÁ, Věra – POSPÍŠIL, Tomáš. *Dějiny anglické literatury od počátků do poloviny 17. století. Část 2, Renesance*, s. 99.

¹⁶ Jak uvádí Charlotte Lyne, italské slovo sonetto v překladu znamená písnička. (LYNE, Charlotte. *Shakespeare a jeho svět*, s. 91.)

¹⁷ „Jak provensálská trubadúři, tak básníci sicilské školy psali milostné básně a jednou z funkcí prvních evropských sonetů bylo získat lásku ženy, vmluvit se jí, přesvědčit ji – sonet byl původně především formou milostného naléhání.“ (HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 768.)

¹⁸ „Petrarkovský sonet se skládá z oktávy a sestety a má rýmované schéma ABBA ABBA CDE CDE, popřípadě ABAB ABAB CDCDCD.“ (HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 769.)

¹⁹ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 765, 767-771.

²⁰ LYNE, Charlotte. *Shakespeare a jeho svět*, s. 92.

sir Thomas Wyatt i Henry, hrabě ze Surrey jsou považováni za zakladatele anglického sonetu, i když zpočátku se jednalo o jejich překlady Petrarkových sonetů.²¹ Surreyho tvorba by se dala označit za elegantnější a uhlazenější, použil blankvers a neřídil se přesně daným rýmovým schématem italských modelů, naopak ho rozvolnil, když své sonety rozdělil na tři rýmově odlišná čtyřverší, která byla zakončena heroickým dvojverším.²²

Anglický sonet je možné rozdělit na dvě skupiny. První převládající byla surreyovská forma, kterou používal i Shakespeare, proto se po něm nazývá shakespearovský sonet nebo také anglický. Druhá forma, která byla méně používaná, rozvíjela nebo lehce pozměňovala petrarkovský sonet neboli italský. Představitelem této druhé formy byl hlavně John Milton píšící sonety italsky.²³ To, co hlavně odlišuje anglický sonet od italského či francouzského sonetu, je závěrečné hrdinské dvojverší, jehož estetickou funkcí je vyústění sonetu. U shakespearovského sonetu toto dvojverší představuje například přísloví, pořekadlo nebo aforismus působící jako citát, který je možné dohledat v pramenech jako je bible nebo u latinských autorů. Autor sonetu si vypůjčuje moudrost nebo vtip známý a používaný v celé společnosti a tím se jeho projev stává nadindividuálním a veřejným.²⁴

V roce 1591 posmrtně vyšlo sonetové dílo Philipa Sidneyho *Astrofel a Stella*, které stálo na počátku tzv. „sonetové horečky“, a jeho přínosem nejen pro sonet ale i anglickou poezii byla „jeho jemně ironická autorská sebereflexe.“ Po vzoru Sidneyho pokračoval Samuel Daniel se sbírkou *Delia*, která vyšla o rok později. Své sonetové sbírky dále vydali i Thomas Lodge, Michael Drayton, William Percy, Edmund Spenser, Henry Lok, Giles Fletcher, William Smith, Fulke Greville, John Donne ale i další.²⁵ Zmíněný autor *Deliy* Samuel Daniel působil jako vychovatel a stejně jako Ben Jonson byl autorem i mimo jiné dvorských masek. Opíral se o francouzské a italské modely a ve své době byl ceněn pro svůj čistý jazyk. Michael Drayton také vycházel z francouzského vzoru ve svém znělkovém věnci *Zrcadlo Ideje* z roku 1594. Naopak básník Edmund Spenser byl vrcholným autorem renesanční dvorské poezie,

²¹ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 773.

²² STŘÍBRNÝ, Zdeněk. *Dějiny anglické literatury 1*, s. 108-109.

²³ Tamtéž, s. 109.

²⁴ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 772-773.

²⁵ Tamtéž, s. 770, 776.

a přestože složil na osmdesát osm sonetů, z nichž vytvořil znělkový věnec nazvaný *Amoretti* vydaný v roce 1595, tak místo jeho sonetů jsou mnohem známější a populárnější jeho pastorály, například *Pastýřův kalendář* z roku 1579.²⁶

Žánr pastorálních romancí měl v Anglii velký úspěch především v letech 1590 až 1650. Typickým prvkem pastorály bylo, že to byla žena, která definovala a objasňovala hrdinství, protože hlavními hrdinkami byly princezny, pastýřky, ctnostné dcery, které představovaly zdroj cti a statečnosti. Tento žánr je neodmyslitelně spjat i s rodinou Sidneyů, protože *Arkádie* Philipa Sidneyho byla první pastorální romance napsaná v anglickém jazyku a dílo jeho neteře Mary Wroth *Urania hraběnky z Montgomery* publikovaná v roce 1621 byla zase první romancí napsaná ženou v anglickém jazyku.²⁷

1.1.2 Londýnská divadla

V anglickém prostředí existovala řada divadelních společností a hlavní důvod, proč se tyto skupiny označovaly za něčí služebníky, byl ten, že oficiálně herci spadali na nejnižší úroveň mezi pobudy, takže tak s nimi bylo také zacházeno.²⁸ V roce 1572 vešly v platnost dva zákony mající vliv právě na život herců. První zákon z ledna 1572 šlechticům omezil počet jejich poddaných kvůli snaze omezit jejich rostoucí moc, což mělo dopad právě na divadelní skupiny herců, kteří zůstali bez svých patronů. Z toho důvodu například James Burbage žádal hraběte z Leicesteru o znovu potvrzení jeho patronátu. Druhý zákon se týkal trestání tuláků, mezi které kromě šermířů a potulných zpěváků patřili i herci, kteří neměli žádného výše postaveného patrona.²⁹

Před vznikem prvních budov divadel profesionální herecké soubory vystupovaly především v hospodách a zájezdních hostincích. Čtyři velké takovéto hospody stály dokonce na jedné a té samé ulici, která spojovala londýnský most se severní bránou, i když, jak zmiňuje Alois Bejblík ve svém díle *Shakespearův svět*, jednalo se o dvě propojené ulice, a to konkrétně Gracious street a Bishopgate street. Zmiňované hospody

²⁶ STŘÍBRNÝ, Zdeněk. *Dějiny anglické literatury 1*, s. 128-130, 138-139.

²⁷ STARKE, Sue P. *The Heroines of English Pastoral Romance*, s. 41, 107.

²⁸ GREENBLATT, Stephen. *William Shakespeare: Velký příběh neznámého muže*, s. 60.

²⁹ ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 124.

se jmenovaly: *U kančí hlavy*, *U zvonu*, *U zkřížených klíčů* a *U býka*.³⁰ Jedno z prvních divadel v Londýně nechal postavit John Brayne nedaleko Toweru v roce 1567, když nechal umístit jeviště do dvoru bývalé firmy. Toto divadlo dostalo jméno *Červený lev*, ale nebylo příliš úspěšné.³¹ V roce 1576 bylo postaveno *Divadlo* Jamesem Burbagem na pronajatém pozemku Gilese Allena.³² „V sousedství Divadla záhy postavili budovu se jménem *Mezivalí*, po dlouhém moru v letech 1593-4 se divadelní podnikání přestěhovalo na jižní břeh Temže, asi míli od londýnského mostu, do budovy s názvem *Zkřížené šípy* (o níž se jinak ví velmi málo), nato postupně vyrostlo několik divadelních domů západně od *Southwarku*, *Růže* (v roce 1587), *Labuť* (v roce 1594) a *Svět* (v roce 1599) a dvě další nová divadla vyrostla severozápadně od městských hradeb za *Cripplegate* a *svatobartolomějským převorstvím*, totiž *Štěstěna* (v roce 1600) a *Červený býk* (v roce 1606).“³³

V roce 1592 ještě předtím, než vypukl mor, byla v Londýně zakázána většina divadelních her kvůli různým nepokojům,³⁴ a dne 28. ledna 1593,³⁵ týden po uvedení *Kydovy Španělské tragédie* a *Marlowova Masakru v Paříži*,³⁶ se musela zavřít všechna divadla z důvodu šířící se morové epidemie, která nejen herce, ale i autory připravila o jejich výdělek. Ti na tom byli značně hůře, protože nemohli podnikat, zatímco herci mohli hrát v oblastech, které nebyly morem zasaženy.³⁷ Když 16. dubna 1594 za podivných okolností a zároveň několik měsíců po smrti hraběte ze Sussexu zemřel Ferdinando lord Strange, divadelní oblast ztratila dva velké mecenáše. Strangeova divadelní společnost *Lord Strange's Men* se dostala pod patronát jeho vdovy – hraběnky Alice,³⁸ začala být pro tyto herce situace nejistá, a tak lord Hunsdon³⁹ využil příležitosti a založil *Lord Chamberlain's Men* a podařilo se mu získat nejlepší herce z jiných společností včetně Williama Shakespeara, který předtím působil v *Sussex's Men*,

³⁰ BEJBLÍK, Alois. *Shakespearův svět*, s. 24.

³¹ SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský, s. 34.

³² HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 25.

³³ BEJBLÍK, Alois. *Shakespearův svět*, s. 24-25.

³⁴ Tamtéž, s. 10.

³⁵ HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*, s. 169.

³⁶ ALFORD, Stephen. *London's triumph: merchants, adventurers, and money in Shakespeare's city*, s. 195.

³⁷ LYNE, Charlotte. *Shakespeare a jeho svět*, s. 82-83.

³⁸ HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*, s. 196.

³⁹ V roce 1596 hrabě z Hunsdonu zemřel. V roce 1597 Jeho syn George Carey převzal nejen jeho úřad, ale i patronát nad otcovou divadelní společností. (SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský, s. 41.)

nebo Richarda Burbage. Zároveň vznikla skupina *Lord Admiral's Men*, jejich patronem nebyl nikdo jiný než Hunsdonův zeť Charles Howard. *Lord Admiral's Men* působili v divadle *Růže* Philipa Henslowa ve Southwarku pod vedením Edwarda Alleyna a naopak *Lord Chamberlain's Men* ve shoreditchských divadlech Jamese Burbage pod vedením Richarda Burbage. Hunsdonova skupina herců byla nejdéle trvající mezi anglickými divadelními společnostmi, tj. od roku 1594 do roku 1642, ve které vystupovali největší divadelní herci – od Richarda Burbage, Richarda Cowleyho, Johna Duka až po Thomase Popa, George Bryana, Willa Kempeho nebo také Johna Hemingese, Williama Slye či Johna Sinclera.⁴⁰ Herci z *Lord Chamberlain's Men* měli dokonce podíl z předvedených her a byli to právě bratři Burbageové, kteří jako první umožnili podíl na divadle při znovupostavení divadla jejich otce. V Shakespearově době bylo v souborech kolem deseti až dvanácti herců, kteří byli zároveň podílníky. Počet podílů se měnil v závislosti na počtu jeho členů, který byl ovlivněn úmrtím, opuštěním daného souboru nebo přijmutím nového člena-podílníka.⁴¹

Když dne 13. dubna 1597 vypršela smlouva pronájmu pozemku, na kterém stálo *Divadlo*, odmítl jí prodloužit. Z toho důvodu museli Burbageovi synové Cuthbert a Richard nechat otcovo divadlo zbourat a za finančního příspěvku Williama Shakespeara a dalších herců, například Thomase Popa nebo Willa Kempa, znovu postavit na druhém břehu Temže, kde ho, jak uvádí Martin Hliský, dne 21. září 1599 otevřeli s názvem *Zeměkoule*,⁴² zatímco Peter Ackroyd dodává, že pro otevření byla vybrána hra *Julius Caesar*, která v samotném textu odkrývá datum této důležité události – datum letního slunovratu 12. června 1599.⁴³

1.2 Vzdělávání chlapců a dívek v alžbětinské době

V alžbětinské době bylo vzdělání pro lidi velmi důležité, přestože podmínky k jeho získání byly různé. Venkovské děti se ke vzdělání mohly dostat jedine prostřednictvím faráře nebo potulných učitelů, zatímco ve městech děti mezi pátým

⁴⁰ ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 207-209.

⁴¹ BEJBLÍK, Alois. *Shakespeareův svět*, s. 158-160.

⁴² HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 25.

⁴³ ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 353.

a sedmým rokem mohly chodit do obecných škol, kde se učily abecedu.⁴⁴ Poté některé především pak z bohatších nebo ambiciózních rodin pokračovaly na tzv. grammar schools⁴⁵, kde strávily dalších sedm let. Na těchto školách byla důležitá disciplína,⁴⁶ protože se zde nevyučovaly předměty jako například historie, politika nebo obchod,⁴⁷ ale základem byla latina,⁴⁸ a aby mladíci z prominentních rodin zvýšili svou šanci úspěchu u královského dvora, bylo potřeba, aby kromě základních dovedností boje nebo lovu měli i znalosti latiny, cizích jazyků, filozofie, astronomie, rétoriky, teologie a dalších oborů, ve kterých je vzdělávali soukromí učitelé, i když stále častěji tyto rodiny posílaly své čtrnáctileté či patnáctileté syny na univerzity. Jedna z prvních škol, která poprvé v historii otevřela své brány i chlapcům, kteří se nepřipravovali na výkon povolání u církve, byla v oxfordská Magdalen College v 15. století. Ale aby tam tito chlapci ze šlechtických a mocných rodin mohli studovat, musela za to jejich rodina škole zaplatit. O půl století později již bylo běžné, že mladíci z dobrých rodin studovali na Oxfordu nebo Cambridgi.⁴⁹

1.2.1 Komplikované vzdělávání dívek

Anglická společnost byla hierarchická a ženy se nacházely až pod všemi možnými kategoriemi mužů počínaje vévody, hrabaty či rytíři,⁵⁰ proto není překvapující, že se lišilo i vzdělávání chlapců a dívek, ať už předměty nebo jejich rozsahem. Některé školy dokonce přímo zakázaly⁵¹ ženám vstup. Ženám z vyšších vrstev se většinou dostalo vzdělání doma od jejich matek, vychovatelek a učitelů, především se pak jednalo o dovednosti týkající se domácnosti, aby byly připravené na své budoucí role manželek a matek.⁵²

⁴⁴ WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá, s. 30.

⁴⁵ „V Londýně roku 1440 byla pouze tři taková gymnázia, zato v roce 1660 patnáct a do každého se pohodlně vešlo v průměru sto žáků.“ (MEYER, G. J. *Tudorovci*, s. 459.)

⁴⁶ MEYER, G. J. *Tudorovci*, s. 458.

⁴⁷ HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*, s. 45.

⁴⁸ WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá, s. 34.

⁴⁹ MEYER, G. J. *Tudorovci*, s. 460.

⁵⁰ CAPERN, Amanda. *The Historical Study of Women: England 1500-1700*, s. 59-60.

⁵¹ Velice málo „grammar schools“ přijímalo mezi své žáky i dívky a některé měly i své podmínky, například škola v Banbury přijímala dívky do devíti let. (CAPERN, Amanda. *The Historical Study of Women: England 1500-1700*, s. 259)

⁵² DAYBELL, James. *Women letter-writers in Tudor England*, s. 12-13.

V 16. století se projevil zájem o formální vzdělávání dívek.⁵³ Šlechtické rodiny posílaly své desetileté až čtrnáctileté dcery ke dvoru sloužit královně a královské rodině, kde se mohly vzdělávat v literatuře, tanci, jazycích nebo hudbě,⁵⁴ protože královna se ráda obklopovala vzdělanými ženami,⁵⁵ se kterými jí pojila láska k hudbě, vyšívání, tanci ale i třeba lovu.⁵⁶ Některé z královniných dvorních dam byly také literárně nadané, například Mary Sidney Herbert nebo její neteř Mary Wroth, pozdější dvorní dáma královny Anny, které pro svou různorodou tvorbu čerpaly mimo jiné i ze svých životů.⁵⁷

Za vlády Jakuba I. se pak objevuje stále více vzdělaných žen, které narušují tradiční systém autorů, převážně pak spojené s královským dvorem. Těmto ženám se většinou dostalo dobrého vzdělání, od historie, náboženství, hudby až po moderní jazyky a svůj vliv na ně mohla mít i pověst patronky umělců a zároveň básničky Mary Sidney Herbert, hraběnky z Pembroku. Mezi ženy, které se v této době značně podílely na kulturní tvorbě, patří například Aemilia Lanyer publikující značné množství vlastních básní, Elizabeth Cary, lady Falkland, která jako první Angličanka byla autorkou tragédie, Lucy Russell, hraběnka z Bedfordu, hlavní patronka své doby, nebo již zmiňovaná Mary Wroth.⁵⁸

1.2.2 Korespondence

Jedním z důležitých prostředků komunikace byla korespondence. Dopisy neměly pouze funkci běžné výměny informací, ale sloužily i jako dokumenty a jejich prostřednictvím se také formovalo myšlení jedince, měly určitý vliv na vzájemné vztahy a pověsti, a bezesporu ovlivňovaly i politické a společenské dění ve společnosti. Stále ve větší míře se ke psaní používal anglický jazyk a jejich čtení a psaní zvyšovalo gramotnost mezi lidmi. Kvůli tomu, že dopisy se posílaly adresátům prostřednictvím dalších osob, ať už sloužících či příbuzných, většinou zde nebyly uváděny důvěrné zprávy, ale sloužily spíše ke komunikaci mezi vzdálenými přáteli a rodinou.⁵⁹

⁵³ STARKE, Sue P. *The Heroines of English Pastoral Romance*, s. 35.

⁵⁴ KEMP, Theresa D. *Women in the Age of Shakespeare*, s. 36.

⁵⁵ CAPERN, Amanda. *The Historical Study of Women: England 1500-1700*, s. 267.

⁵⁶ DORAN, Susan. *Elizabeth I & Her Circle*, s. 193.

⁵⁷ KEMP, Theresa D. *Women in the Age of Shakespeare*, s. 36, 49.

⁵⁸ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 2-6, 8.

⁵⁹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 23-25, 28.

Ve vzdělávání žen mělo také důležitou úlohu psaní dopisů, které nejenže udržovalo komunikaci mezi rodinou, ale zvyšovalo také jejich gramotnost, přestože se týkalo různých témat od lékařství, přes pohostinství, pobavení až po těhotenství, porody nebo vzdělávání dětí. Tyto dopisy dodnes dokládají život anglických žen v 16. století a díky tomu máme nejlépe zdokumentovaný život, například Elizabeth Talbot, hraběnky ze Shrewsbury. Její zachovalá korespondence obsahuje více než 200 dopisů. Jedná se o obchodní dopisy, ale také dopisy od jiných aristokratických žen spisovatelek. Korespondence Mary Sidney Herbert, hraběnky z Pembroku zase dokládá chápání a používání ženských společenských zvyklostí. Dopisy jsou také největší doklady o psaní tudorovských žen – spisovatelek.⁶⁰

1.3 Vláda Tudorovců

Ačkoli v porovnání s jinými královskými rody byla vláda pouze tří generací Tudorovců v Anglii od Jindřicha VII. po Alžbětu I. velice krátká, během těchto 118 let vlády dokázaly změnit nejen samotnou Anglii a její postavení v evropské politice ale byly také položeny základy pro její rozsáhlé koloniální hospodářství a budoucí postavení ve světové politice.⁶¹

1.3.1 Tudorovská dynastie

Zakladatel tudorovské dynastie Jindřich VII. Tudor, který 22. srpna 1485 zvítězil v bitvě u Bosworthu, svým sňatkem s Alžbětou z Yorku⁶² dne 18. ledna 1486 spojil dva soupeřící rody Lancasterů a Yorků. Jejich první syn a zároveň dědic královského trůnu se narodil 20. září 1486 a dostal jméno Artur, po narození dcery Markéty následoval druhý syn Jindřich, který se narodil 28. června 1491.⁶³

Vzhledem k tomu, že princ Jindřich nebyl dědicem trůnu, byl vzděláván jinak než jeho starší bratr. Jindřichovo vzdělání se soustředilo na jeho přípravu v církevní oblasti, s největší pravděpodobností to měla být pozice arcibiskupa z Canterbury.

⁶⁰ DAYBELL, James. *Women letter-writers in Tudor England*, s. 1, 5-6, 43, 49, 265.

⁶¹ MEYER, G. J. *Tudorovci*, s. 7.

⁶² Alžběta z Yorku byla korunována královnou až 25. listopadu 1487. (BORMANOVÁ, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*, s. 55.)

Věnoval se teologii, cizím jazykům, astronomii, kartografii, hudbě, matematice, ale i lukostřelbě, lovu, tanci či boji. Vše se změnilo, když mu bylo jedenáct let, protože jeho bratr zemřel a Jindřich se stal z ničeho nic následníkem anglického trůnu. V červnu roku 1503 ho otec zasnoubil se sedmnáctiletou manželkou svého zesnulého bratra Kateřinou Aragonskou,⁶⁴ aby zachoval spojenectví se španělským královstvím a aby si mohl ponechat její věno. Přestože pak požadoval, aby syn toto manželství odmítl,⁶⁵ když 21. dubna 1509 král Jindřich VII. zemřel, sedmnáctiletý Jindřich se 11. června 1509 s Kateřinou,⁶⁶ dcerou Isabely Kastilské a Ferdinanda Aragonského, oženil a 24. června byl korunován anglickým králem Jindřichem VIII.⁶⁷ Do poloviny 20. let Kateřina Aragonská porodila svému druhému manželovi celkem osm dětí, ale dětství přežila pouze princezna Marie.⁶⁸

V roce 1525 se Jindřich VIII. zamiloval do mladé dvorní dámy Anny Boleynové, která se odmítala stát pouze královou milenkou,⁶⁹ a protože krále stále poháněla myšlenka na legitimního dědice a očekával, že mu ho Anna porodí,⁷⁰ požádal o anulaci sňatku s královnou u samotného papeže, který s tím nesouhlasil a na nátlak císaře Karla V., Kateřinina synovce, to odmítl, a proto se Jindřich rozhodl přerušit veškeré vazby s Římem a vytvořit svou vlastní církev.⁷¹ Jakmile se dozvěděl o Annině těhotenství, musel jednat a dne 25. ledna 1533 se s ní oženil.⁷² Místo dlouho očekávaného syna se 7. září 1533 narodila Alžběta pojmenovaná po své babičce Alžbětě z Yorku. Týden poté byla sedmnáctiletá Marie zbavena svého královského postavení a titulována již jen jako „Lady Mary, králova dcera“. V lednu 1536 zemřela Kateřina Aragonská⁷³ a královna Anna již podruhé potratila, přičemž tentokrát to byl toužebně očekávaný chlapec. Od svatby uplynuly tři roky a král se pořád nemohl dočkat

⁶³ BORMANOVÁ, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*, s. 17, 35-36, 51, 53, 61.

⁶⁴ Kateřina Aragonská byla provdaná za Jindřichova staršího bratra Artura pouhé čtyři a půl měsíce. (BORMANOVÁ, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*, s. 80.)

⁶⁵ WOOLF, Alex. *Tudorovci: králové a královny*, s. 35-36.

⁶⁶ „Jakmile jeho otec zemřel, požádal papeže o svolení se svatbou. To bylo třeba, protože církevní zákony zakazovaly muži svatbu s vdovou jeho bratra. Kateřina dosvědčila, že její manželství s Arturem nebylo nikdy naplněno, a tak – také podle církevních zákonů – nebylo platné. Papež jim dal své požehnané a princ Jindřich a Kateřina se vzali při soukromém obřadu 11. června 1509, dva týdny před ženichovou korunovací.“ (WOOLF, Alex. *Tudorovci: králové a královny*, s. 36-37.)

⁶⁷ ACKROYD, Peter. *Dějiny Anglie. Tudorovci*, s. 11-12.

⁶⁸ WOOLF, Alex. *Tudorovci: králové a královny*, s. 58.

⁶⁹ Tamtéž, s. 57.

⁷⁰ GUY, John. *Elizabeth: the forgotten years*, s. 8.

⁷¹ DORAN, Susan. *Elizabeth I & Her Circle*, s. 13.

⁷² BORMANOVÁ, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*, s. 191.

očekávaného legitimního dědice, takže začal věřit, že jeho manželství je prokleté. Jindřich se začal dvořit Janě Seymourové, Annině dvorní dámě, a královnina pozice u dvora se stále více zhoršovala. Mezi její mocné nepřátele patřil i hlavní ministr Thomas Cromwell a stoupenci bývalé královny Kateřiny Aragonské požadovali po Jindřichovi uznání jeho dcery Marie. Záhy prohlásil, že ho Anna očarovala a tím ho přiměla ke sňatku a nechal zatknout pět mužů včetně jejího bratra George. Všichni byli obviněni z cizoložství a čarodějnictví.⁷⁴ Proti královně svědčili nejen muži, se kterými měla mít intimní styky, ale i její dvorní dámy. Mezi svědectvími bylo uvedeno i to, že se líbala se svým bratrem, a říkalo se, že se společně vysmívali Jindřichovu oblečení. Přestože důkazy byly chabé, král ještě před začátkem samotného procesu nechal poslat pro calaiského kata a vzhledem k tomu, že byla usvědčena z cizoložství, kdy v případě královy manželky se jednalo o velezradu, následoval trest smrti. Jejich sňatek byl anulován a Anna Boleynová byla popravena 19. května 1536. Dne 30. května 1536 se královnou již třetí manželkou stala Jana Seymourová.⁷⁵ I když Jindřich VIII. měl syna, vévodu z Richmondu⁷⁶, jeho možný nástup na trůn nepřipadal v úvahu, protože to byl levoboček a král potřeboval legitimního dědice, kterého se dočkal dne 12. října 1537. Chlapec byl pojmenován Edward, avšak jeho matka onemocněla a do dvanácti dnů od jeho narození zemřela. Další Jindřichovou manželkou se dne 6. ledna 1540 stala Anna Klevská, ale jejich manželství bylo záhy prohlášeno za neplatné a 28. července 1540 se oženil s dvorní dámou Anny Klevské Kateřinou Howardovou, která dne 13. února 1542 skončila také na popravišti. Poslední Jindřichovou manželkou se stala Kateřina Parrová⁷⁷ v roce 1543.⁷⁸ Pětapadesátiletý anglický král Jindřich VIII. zemřel ve středu 28. ledna 1547⁷⁹ a na trůn nastoupil jeho devítiletý syn Edward VI., kterého po jeho smrti v roce 1553 a desetidenní vládě Jany Greyové vystřídala jeho nevlastní sestra Marie I., manželka budoucího španělského krále Filipa II.⁸⁰

⁷³ ACKROYD, Peter. *Dějiny Anglie. Tudorovci*, s. 84, 98.

⁷⁴ WOOLF, Alex. *Tudorovci: králové a královny*, s. 83-84.

⁷⁵ BORMANOVÁ, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*, s. 204-206.

⁷⁶ V létě roku 1536 vévoda z Richmondu zemřel. (ACKROYD, Peter. *Dějiny Anglie. Tudorovci*, s. 107.)

⁷⁷ Vdova Kateřina Parrová byla zamilovaná do Thomase Seymoura, králova dvořana, který byl poslán do Bruselu jako vyslanec, a král se s Kateřinou mezitím oženil. (ACKROYD, Peter. *Dějiny Anglie. Tudorovci*, s. 164.)

⁷⁸ ACKROYD, Peter. *Dějiny Anglie. Tudorovci*, s. 104-105, 139, 149, 154, 158.

⁷⁹ WOOLF, Alex. *Tudorovci: králové a královny*, s. 91.

⁸⁰ STŘÍBRNÝ, Zdeněk. *Dějiny anglické literatury I*, s. 101.

1.3.2 Panenská královna Alžběta I.

Alžběta, dcera Jindřicha VIII. a Anny Boleynové, se narodila v neděli 7. září 1533 v Greenwich Palace krátce po třetí hodině odpoledne.⁸¹ Vzhledem k tomu, že všichni očekávali chlapce,⁸² což rodičům potvrdili nejen astrologové, ale i lékaři a porodní báby, bylo narození holčičky velkým zklamáním, ale i přesto se král rozhodl, že do narození syna bude Alžběta uznána jako dědička trůnu, a naopak jeho starší dcera Marie byla prohlášena za bastarda. Kvůli Alžbětině narození a pozdějšímu potratu syna upadla královna Anna u krále v nemilost. Dne 17. května 1536 ještě před její popravou canterburský arcibiskup Thomas Crammer prohlásil Annino a Jindřichovo manželství za neplatné a parlament uzákonil, že Jindřichova dcera Alžběta nemůže zdědit trůn, zároveň byla označena za bastarda a byl změněn její titul z princezny na pouhá „Lady Alžběta“. I když Alžběta ztratila svou legitimitu, stále mohla být využita k domluvenému manželství, vedly se diskuse o manželství s vévodou orleánským nebo synem skotského guvernéra.⁸³

Jedním z nejdůležitějších mužů v Alžbětině životě byl Robert Dudley, pozdější hrabě z Leicesteru, se kterým jí pojilo přátelství už někdy od sedmi či osmi let.⁸⁴ V roce 1550 se sice oženil s dcerou bohatého vlastníka norfolkské půdy Amy Robsart,⁸⁵ ale když na trůn nastoupila Marie, byl poslán společně se svými bratry do Toweru, protože jeho otec John Dudley, vévoda z Northumberlandu se účastnil na spiknutí se snahou dosadit na anglický trůn Janu Greyovou, a zároveň byl vnukem Edmunda Dudleyho, kterého Jindřich VIII. nechal popravit.⁸⁶ Alžběta byla uvězněna v Toweru až v březnu 1554. Poté, co byl Robert Dudley propuštěn, odešel bojovat pro královnu Marii proti Francouzům.⁸⁷ Smrt bezdětné královny Marie I. Tudorovny dne 17. listopadu 1558 v šest hodin ráno⁸⁸ uvítala nejen její nevlastní sestra, která byla dne 15. ledna 1559 korunována novou panovnicí jako Alžběta I. ve Westminsterském opatství, ale aby jí

⁸¹ GUY, John. *Elizabeth: the forgotten years*, s. 1.

⁸² Král si byl jistý, že se narodí chlapec, a tak se již rozhodoval, zda budoucího následníka trůnu pojmenuje Edward nebo Jindřich, a také měl připravené dopisy s oznámením narození chlapce, které se pak musely opravit. (GUY, John. *Elizabeth: the forgotten years*, s. 8.)

⁸³ DORAN, Susan. *Elizabeth I & Her Circle*, s. 13-16.

⁸⁴ ACKROYD, Peter. *Dějiny Anglie. Tudorovci*, s. 282.

⁸⁵ GUY, John. *Elizabeth: the forgotten years*, s. 45.

⁸⁶ MEYER, G. J. *Tudorovci*, s. 497-498.

⁸⁷ DORAN, Susan. *Elizabeth I & Her Circle*, s. 118.

⁸⁸ ACKROYD, Peter. *Dějiny Anglie. Tudorovci*, s. 278.

carlisleský biskup⁸⁹ korunoval, musela složit starou přísahu,⁹⁰ jakou skládali i její katoličtí předchůdci,⁹¹ ale také rodina Dudleyova. Bratři Ambrose a Robert Dudleyovi dostali významné pozice v armádě, které zvedly i jejich důležitost u dvora. Zatímco Ambrose Dudley se stal správcem munice, zatímco Robert Dudley byl jmenován nejvyšším podkoním. Robertovi se dostaly u další výhody v podobě členství v podvazkovém řádu, stal správcem hradu Windsor a dostal povolení vyvážet vlnu, aniž by musel platit clo.⁹² V této době se Robert Dudley také rozešel se svou manželkou,⁹³ která v neděli 8. září 1560 za záhadných okolností zemřela.⁹⁴ Dudleyovy dvě sestry Mary Sidney a Katherine Hastings se staly Alžbětinými dvorními dámami. Pouze tyto dvě ženy vykonávající povinnosti v královských soukromých komnatách bez mzdy tam měly přístup, aniž by měly s Alžbětou blízký vztah ještě před její korunovací nebo příbuzenské vazby.⁹⁵

Alžběta dostala mnoho nabídek k sňatku mezi nimi i od arcivévody Karla Rakouského, Filipa II., Erica XIV. Švédského, až po Františka, vévodu z Anjou. Žádné z těchto jednání nedošlo zdárnému konci z mnoha různých důvodů, například že členové rady sami chtěli královně vybrat vhodného manžela,⁹⁶ dalším důvodem mohl být fakt, že by se královna jako manželka musela všeobecně podřídit vůli svého manžela a svůj vliv mohly mít i zkušenosti z jejího vlastního života, kdy tři manželky jejího otce skončily na popravišti a další zemřela na komplikace po porodu, také na vlastní kůži zjistila, jak důležité, a jaký vliv mohou mít i potraty, protože ty Anniny nakonec vedly k její popravě a zcela změnily i Alžbětin život.⁹⁷ Stejně tak si

⁸⁹ Aby korunovace mohla proběhnout tak, jak měla být, bylo potřeba nejprve vyřešit jeden velký problém a to, kdo novou královnu bude korunovat, protože canterburský arcibiskup byl mrtví a yorský zásadně odmítl jí korunovat hlavou církve. Ostatní biskupové se přidali k arcibiskupovi. Nakonec novou královnu korunoval carlisleský biskup. (ACKROYD, Peter. *Dějiny Anglie. Tudorovci*, s. 281.)

⁹⁰ „Podle církevního práva byla Alžběta nelegitimní, a tudíž nesměla nastoupit na trůn. Nejvhodnější kandidátkou nástupnictví se tudíž stala Marie Stuartovna, královna Skotů, která byla pravnučkou Jindřicha VII. a shodou okolností i katolička, což se velice hodilo. Byla provdána za francouzského dauphina, který se zakrátko měl stát králem Františkem II., a mladý pár právě v té době začal na znamení vlastnictví čtvrtit anglický znak s francouzským. Alžběta a Marie od té doby vedly nepřetržitý vzájemný soubor, který nakonec ukončila až Mariina smrt.“ (ACKROYD, Peter. *Dějiny Anglie. Tudorovci*, s. 281.)

⁹¹ ACKROYD, Peter. *Dějiny Anglie. Tudorovci*, s. 278, 280-281.

⁹² MEYER, G. J. *Tudorovci*, s. 523.

⁹³ Amy Robstart měla zemřít po pádu ze schodů, ale kromě zlomeného vazů měla i dvě menší rány na hlavě, a ten den přikázala služebnictvu, aby šli všichni na trh. (BORMANOVÁ, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*, s. 337-338.)

⁹⁴ GUY, John. *Elizabeth: the forgotten years*, s. 45.

⁹⁵ DORAN, Susan. *Elizabeth I & Her Circle*, s. 119, 198.

⁹⁶ GUY, John. *Elizabeth: the forgotten years*, s. 47.

⁹⁷ BORMANOVÁ, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*, s. 333-335.

mohla myslet na zcela jiného ženicha, protože v červnu roku 1563 Robert Dudley od královny získal panství Kenilworth, Denbigh a Chirk a v září 1564 mu byl udělen titul hrabě z Leicesteru a baron z Denbigh, jehož čtyři předchozí držitelé byli královští synové, ale dne 21. září 1578 se hrabě z Leicesteru tajně oženil s proslulou kráskou vdovou Lettice Devereux,⁹⁸ hraběnkou z Essexu. Tuto zradu mu královna odpustila až po smrti jeho tříletého syna, který náhle zemřel 19. července 1584.⁹⁹ V období mezi roky 1579 a 1583 vzniklo nejméně jedenáct portrétů královny, na kterém bylo zobrazeno síto symbolizující panenství.¹⁰⁰ „*Věčně mladá a nedosažitelná královna se tak stala symbolickým zobrazením čínorodého a neporazitelného státního útvaru.*“¹⁰¹

Na počátku roku 1585 přivedl hrabě z Leicesteru ke dvoru svého nevlastního syna¹⁰² a zároveň i kmoťřence Roberta Devereux, druhého hraběte z Essexu, jehož matka Lettice byla vnučkou Marie Boleynové, to znamená, že byl vzdálený příbuzný královny Alžběty I. Robert Dudley, hrabě z Leicesteru zemřel v roce 1588 a stejně jako on i jeho nevlastní syn se stal královniným favoritem,¹⁰³ v roce 1591 se tajně oženil s vdovou po Philipu Sidneym Frances Walsingham a uznal nelegitimního syna,¹⁰⁴ ale i přesto kvůli podílu na spiknutí proti královně byl 25. února 1601 popraven.¹⁰⁵

Anglická královna Alžběta I. zemřela v nedožitých sedmdesáti letech po téměř pětáctyřiceti letech vlády ve čtvrtek dne 24. března 1603 v časných ranních hodinách. O osm hodin později byl za jejího nástupce prohlášen skotský král Jakub VI. Stuart, syn Marie Stuartovny popravené svou vzdálenou příbuznou Alžbětou I. v roce 1587 za účast na spiknutí. Nástupem nového anglického krále Jakuba I. se z tudorovské Anglie, jejíž historie započala korunovací Jindřicha VII. v roce 1485, stala nová Stuartovská Anglie.¹⁰⁶

⁹⁸ Lettice Knollys byla nejstarší dcerou sira Francise Knollyse a jeho manželky Katherine Carey, praneteře Anny Boleynové. Lettice byla provdána za Waltera Devereux, prvního hraběte z Essexu a hraběte Marshala z Irska, se kterým měla pět dětí. (GUY, John. *Elizabeth: the forgotten years*, s. 49.)

⁹⁹ DORAN, Susan. *Elizabeth I & Her Circle*, s. 127, 134-135, 137.

¹⁰⁰ ACKROYD, Peter. *Dějiny Anglie. Tudorovci*, s. 382.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 382.

¹⁰² DORAN, Susan. *Elizabeth I & Her Circle*, s. 166.

¹⁰³ MEYER, G. J. *Tudorovci*, s. 595, 652.

¹⁰⁴ Hrabě z Leicesteru uznal svého nelegitimního syna s vdovou Douglas Howard, Lady Sheffieldovou, která se pokoušela dokázat synovu legitimitu tím, že tvrdila, že se za jeho otce tajně provdala. (GUY, John. *Elizabeth: the forgotten years*, s. 49.) Zatímco hrabě z Essexu svého nelegitimního syna s Elizabeth Southwell uznal až po čtyřech letech v roce 1591. (DORAN, Susan. *Elizabeth I & Her Circle*, s. 171.)

¹⁰⁵ DORAN, Susan. *Elizabeth I & Her Circle*, s. 165, 171.

¹⁰⁶ KOVÁŘ, Martin. *Stuartovská Anglie: stát a společnost v letech 1603-1689*, s. 9.

2 RODINA SIDNEYŮ

Pro rodinu Sidneyů bylo přelomové 15. století, kdy byl William Sidney povýšen do šlechtického stavu po bitvě u Flodden Field a stal se také učitelem mladého Edwarda VI., od kterého získal rodinné panství v Penshurstu v Kentu.¹⁰⁷ Jeho syn Henry strávil celý život ve službách anglických panovníků stejně jako jeho předkové, ale i přesto měl velké finanční problémy, protože za svou oddanost byl odměněn pouze další postavením, které ho uvrhlo ještě do větších dluhů. Kvůli těmto potížím musel dokonce i odmítnout hodnost barona.¹⁰⁸

V roce 1551 se Henry Sidney spojil s jednou z nejmocnějších rodin v Anglii díky sňatku s Mary Dudley,¹⁰⁹ sestrou Roberta Dudleyho, hraběte z Leicesteru, Ambrose Dudleyho, hraběte z Warwicku¹¹⁰, a manželky hraběte z Huntingdonu, který byl spřízněn se samotnou královskou rodinou. Přesto rodina Dudleyů zůstávala poskvrněna kvůli zradě jejich dědečka Edmunda Dudleyho, kterého Jindřich VIII. nechal popravit za vydírání. Jejich otec John Dudley, vévoda z Northumberlandu, byl také popraven, ale za zradu, a ze stejného důvodu byl popraven i jejich bratr Guilford.¹¹¹ Na druhou stranu Robert Dudley byl velkým oblíbencem královny Alžběty I. a jeho sestra Mary o ní oddaně pečovala,¹¹² když se panovnice v roce 1562 nakazila neštovicemi. Nakonec se nakazila i sama Mary, které po nich zůstal zohyzděný obličej, ale i přesto zůstávala i dále u dvora, byť využívající závoj či masku. Natrvalo od dvora odešla až v létě 1579, přestože její zdraví již nebylo dobré, pravým důvodem mohl být tajný sňatek jejího bratra Roberta, který poškodil její vztah s královnou, zároveň se cítila ukřivděna, že nebyla dostatečně odměněna ze své věrné služby¹¹³ a že se královna nestará o ní ani o její rodinu žijící v chudobě.¹¹⁴

¹⁰⁷ MUIR, Kenneth. *Sir Philip Sidney*, s. 6.

¹⁰⁸ HAMILTON, A. C. *Sir Philip Sidney: a study of his life and works*, s. 1, 3-4.

¹⁰⁹ MUIR, Kenneth. *Sir Philip Sidney*, s. 6.

¹¹⁰ Manželka hrabě z Warwicku Lady Anne Dudley, hraběnka z Warwicku, byla jednou z nejoblíbenějších dvorních dam královny Alžběty I., měla na ní obrovský vliv, a to ještě před sňatkem s bratrem Roberta Dudleyho v roce 1565. (BORMANOVÁ, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*, s. 426).

¹¹¹ HAMILTON, A. C. *Sir Philip Sidney: a study of his life and works*, s. 2.

¹¹² GUY, John. *Elizabeth: the forgotten years*, s. 44.

¹¹³ V roce 1573 Lady Mary Sidney darovala královně šperk ve tvaru pelikána, který symbolizuje sebeobětování. (DORAN, Susan. *Elizabeth I & Her Circle*, s. 199).

¹¹⁴ DORAN, Susan. *Elizabeth I & Her Circle*, s. 198-199.

2.1 Philip Sidney

Philip Sidney se narodil dne 30. listopadu 1554 jako nejstarší syn Henryho Sidneyho a jeho manželky Mary. Pojmenován byl po svém kmotrovi¹¹⁵ španělském králi Filipovi¹¹⁶ a již svým narozením byl určen k zářivé budoucnosti, protože nejenže měl kolem sebe z matčiny i otcovy strany významné rodinné příslušníky, ale zároveň, když se narodil, jeho velmi bohatí strýcové – hrabě z Leicesteru a hrabě z Warwicku – dosud neměli děti, takže mohl být jejich potenciálním dědicem.¹¹⁷

Stejně jako Philipův otec Henry Sidney strávil celý život v osobních službách královské rodiny, předpokládalo se, že jeho syn ho bude následovat, a proto byl také tak připravován. Vzdělával se ve Shrewsbury School a Christ Church v Oxfordu.¹¹⁸ Následně byl krátce i v Cambridgi společně s Fulkem Grevillem.¹¹⁹ V letech 1572-1575 podnikl cestu na kontinent,¹²⁰ při které navštívil města jako Paříž, Frankfurt, Benátky, Padovu i Vídeň,¹²¹ setkal se s evropskými učiteli i politiky, naučil se francouzsky, holandsky a italsky, ale také si potvrdil svůj negativní názor na katolicismus vzhledem k masakru protestantů v Paříži.¹²² Na začátku roku 1577 ho královna poslala na dvůr do Prahy jako svého velvyslance a dokonce se stal i kmotrem jednoho z dětí Viléma Oranžského,¹²³ díky kterému ho královna v lednu roku 1583 musela pasovat na rytíře, protože si ho vybral jako svého zástupce a tato pozice vyžadovala titul. V září 1583 se Philip Sidney oženil s Frances Walsingham, dcerou Francise Walsinghama.¹²⁴

Přes zdání úspěšného života byl Philip Sidney frustrovaný a hlavní tři důvody vedoucí k této frustraci mohly být, že *„byl přesvědčen, že podpora protestanství na kontinentě by měla být základem Alžbětiny zahraniční politiky, bohužel ale*

¹¹⁵ Nejdůležitějším úkolem otce po narození jeho potomka bylo vybrat kmotry a uspořádat křest a oslavy. Vzhledem k tomu, že podle církve kmotr vstupoval do duchovního příbuzenství nejen s dítětem ale i rodiči, vybíral otec takového člověka, který díky své prestiži posílí čest a bohatství dítěte i rodiny. Otec si většinou vybíral kmotra se jménem, kterým chtěl své dítě sám pojmenovat. (HANAWALT, Barbara A. *The Wealth of Wives: Women, Law, and Economy in Late Medieval London*, s. 15-16).

¹¹⁶ MUIR, Kenneth. *Sir Philip Sidney*, s. 6.

¹¹⁷ HAMILTON, A. C. *Sir Philip Sidney: a study of his life and works*, s. 1-2.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 4.

¹¹⁹ INGLIS, Fred. *The Elizabethan poets: the making of English poetry from Wyatt to Ben Johnson*, s. 72.

¹²⁰ HAMILTON, A. C. *Sir Philip Sidney: a study of his life and works*, s. 4.

¹²¹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 29.

¹²² INGLIS, Fred. *The Elizabethan poets: the making of English poetry from Wyatt to Ben Johnson*, s. 72.

¹²³ DUNCAN-JONES, Katherine. *Introduction*. In: *Sir Philip Sidney: selected poems*, s. x.

z finančních důvodů nebyla. Za druhé pak ani Sidneyho otec s ohledem na irskou záležitost nebyl v přízni. A třetí nikoli nepodstatným faktorem byla disproporce mezi Sidneyho očekávaným dědictvím a aktuálním nedostatkem financí.“¹²⁵ Philip Sidney měl také velice komplikovaný vztah s královnou Alžbětou, protože nejenže odmítala jeho vizi, ve které by se Anglie stala součástí velké protestantské aliance, ale u královny vešel i v nemilost, když vyjádřil svůj názor k jejímu možnému sňatku s vévodou z Anjou.¹²⁶ Když chtěl Sidney doprovodit Francise Draka do Virginie, královna mu to zakázala a přislíbila mu jmenování guvernérem ve Flushingu, kterým byl jmenován 9. listopadu 1585. O měsíc později se vydal do Nizozemí, kde se připravoval na obranu země proti Španělům. Dne 22. září 1586 v bitvě u Zutphenu byl Philip Sidney zraněn¹²⁷ poté, co byl zasažen do stehna kulkou z muškety. Tomuto zranění by unikl, kdyby neodhodil kus brnění chránící toto místo, když viděl, že Lord Marshal ho také nemá. Zraněný byl odvezen do Arnheimu, kde ho ošetřovala Lady Sidney.¹²⁸ O pětadvacet dní později dne 17. října 1586 Philip Sidney zemřel na otravu způsobenou gangrénou,¹²⁹ byl to téměř jediný Angličan s vysokým postavením, který zemřel v boji s nepřitelem během vlády královny Alžběty I.¹³⁰

Po manželově smrti se Frances znovu provdala za Roberta Devereuxe, druhého hraběte z Essexu¹³¹ a po jeho popravě za Richarda the Burgh, čtvrtého hraběte z Clanricarde. Philipova dcera Elizabeth se později provdala za Roberta Mannerse, pátého hraběte z Rutlandu, stoupence jejího nevlastního otce Essexu.¹³²

¹²⁴ HAMILTON, A. C. *Sir Philip Sidney: a study of his life and works*, s. 3, 123.

¹²⁵ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 42-43.

¹²⁶ STARKE, Sue P. *The Heroines of English Pastoral Romance*, s. 44.

¹²⁷ HAMILTON, A. C. *Sir Philip Sidney: a study of his life and works*, s. 5.

¹²⁸ MUIR, Kenneth. *Sir Philip Sidney*, s. 7.

¹²⁹ HAMILTON, A. C. *Sir Philip Sidney: a study of his life and works*, s. 6.

¹³⁰ DUNCAN-JONES, Katherine. *Introduction*. In: *Sir Philip Sidney: selected poems*, s. xi.

¹³¹ „Sidney Essexovi zanechal svůj meč, když umíral, a Essex měl teď i jeho ženu. Manželství mělo zůstat v tajnosti, dokud se jim nenarodí syn. Alžběta se dostala opět do pomstychtivého varu, jako ostatně kdykoliv, když se některý z jejích favoritů nebo členů z jejího nejužšího okruhu angažoval v srdečných záležitostech. Essex se vyhnul hrozbě vyhnanství pouze tím, že odpřisáhl, že svou ženu nepřivede ke dvoru. Pomohla mu skutečnost, že jeho velký soupeř sir Walter Raleigh oplodnil a pojal za ženu jednu z Alžbětínych dvorních dam. Raleigh však dopadl hůř: byl spolu se ženou uvězněn v Toweru.“ (MEYER, G. J. *Tudorovci*, s. 602).

¹³² KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 70, 73.

2.1.2 Ideál renesančního intelektuála

„Sidney byl bezpochyby vzdělaným básníkem, kultivovaným dvořanem, významným šlechticem, vojákem, vyslancem. Zdá se, že všechny tyto role přispěly k formování jeho teoretického promýšlení úlohy poezie a ke vzniku spisu *Obrana básnictví*, který sehrál nezastupitelnou úlohu v ustanovení role poezie nejen v obecné rovině, nýbrž zásadně i v rovině národní, tj. jako strategie vyrovnání s antickými a kontinentálními vzory.“¹³³ Důležitým obdobím v jeho tvorbě bylo jaro 1578 až léto 1582, kdy napsal svá významná díla, například *Astrofel a Stella* nebo již zmíněnou *Obranu básnictví*.¹³⁴ Za jeho života jeho práce kolovaly pouze ve formě rukopisů,¹³⁵ teprve až po jeho smrti se díky jeho sestře Mary Sidney Herbert, hraběnky z Pembroku, dočkávají dokončení a popularizace především ve snaze zachovat rodinný odkaz.¹³⁶ I když počátkem toho všeho mohla být spíše jakási forma jejího vyrovnání se se smrtí otce, matky a staršího bratra Philipa.¹³⁷

Philip Sidney napsal *Obranu básnictví* jako reakci na *School of Abuse* od Stephena Gossona vydanou v roce 1579 a věnovanou Sidneymu, ve které Gosson útočil na básníky, a i další autory. Naopak Sidney básníky brání, že nemohou lhát, neboť netvrdí, že to, co píšou, je pravda.¹³⁸ Na tvrzení o škodlivosti literatury reaguje tím, že autoři tvoří díla, která jsou mnohem krásnější, a dokonce i trvalejší, než jsou díla vytvořená samotnou přírodou.¹³⁹ Poezie má dva účely, proč napodobuje. Ten první má za úkol vzbudit libost, která pak čtenáře motivuje ke konání dobra. Druhý vzdělává a ukazuje čtenáři dobro, ke kterému směřuje. Poezie vládne mocí lidi měnit, protože může změnit i jejich přemýšlení, jejich morální hodnoty, poučit je o lidské přirozenosti,

¹³³ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 28.

¹³⁴ HAMILTON, A. C. *Sir Philip Sidney: a study of his life and works*, s. 123.

¹³⁵ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 28.

¹³⁶ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 79.

¹³⁷ CAPERN, Amanda. *The Historical Study of Women: England 1500-1700*, s. 272.

¹³⁸ MUIR, Kenneth. *Sir Philip Sidney*, s. 8, 11.

¹³⁹ TICHÝ, Aleš – PANTUČKOVÁ, Ludmila – SPARLING, Thomas D. – SILBERTOVÁ, Iva – PÁLENSKÁ, Věra – POSPÍŠIL, Tomáš. *Dějiny anglické literatury od počátků do poloviny 17. století. Část 2, Renesance*, s. 29.

ukazovat jim tímto způsobem, jak mají správně žít. Zároveň se snaží v této práci ukázat, že je vhodné použít anglický jazyk při psaní poezie.¹⁴⁰

Sidneyho *Arkádie* byla vydána dokonce ve třech verzích. První napsaná verze, které se říká *Stará Arkádie*, byla kratší a nebyla publikována až do roku 1926. Dílo věnované jeho sestře Mary Sidney Herbert mělo pět knih nebo také pět jednání. V druhém případě se jednalo o zrevidovanou první verzi, kdy Philip Sidney přepsal a rozšířil první dvě knihy a polovinu třetí knihy.¹⁴¹ Tato verze vydaná v roce 1590 byla navíc rozdělena do kapitol, což má s největší pravděpodobností na svědomí jeho přítel Fulke Greville. Poslední třetí verze rozšířená a doplněná ještě o poslední knihy byla vydána v roce 1593 Philipovou sestrou hraběnkou z Pembroku.¹⁴² Tato první pastorální romance napsaná v angličtině má dvě hrdinky: sestry Pamelu a Filocleu představující dva vzory ideální mladé ženy¹⁴³ a zároveň dva hrdiny, přátele Pyrocla a Musidora, kteří spolu prožijí mnohá dobrodružství. Poté, co Pyrocla unesou piráti, musí se převléknout za ženu, přičemž se do něj zamiluje král, královna i královnina dcera Filoclea. Jeho přítel se zamiluje do Filocleiny sestry Pamelu. Oba přátelé jsou nakonec odsouzeni k smrti, ale všechno dobře dopadne.¹⁴⁴ Philip Sidney do *Arkádie* ukryl řadu mravních zásad, ale také ponaučení pro jeho čtenáře z vyšších kruhů týkající se jejich povinností k panovníci a dvoru, ale také jejich chování.¹⁴⁵

*„Základní společné motivy, které lze v Sidneyho poezii vysledovat, jsou následující: 1) otázka inspirace cizími vzory a úsilí o (jazykovou a kulturní) svébytnost; 2) umělost vs. přirozenost v poezii; 3) motiv neopětované lásky; 4) motiv ctnosti kultivující lásku; 5) budování uměleckého a společenského renomé prostřednictvím veršů.“*¹⁴⁶

¹⁴⁰ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 19, 21.

¹⁴¹ Philip Sidney měl podle všeho vyjádřit přání, aby byl tento rukopis zničen, důvodem k tomu mohlo být to, že ho nestihl celý zrevidovat. (MUIR, Kenneth. *Sir Philip Sidney*, s. 14).

¹⁴² MUIR, Kenneth. *Sir Philip Sidney*, s. 13-14.

¹⁴³ STARKE, Sue P. *The Heroines of English Pastoral Romance*, s. 41.

¹⁴⁴ TICHÝ, Aleš – PANTŮČKOVÁ, Ludmila – SPARLING, Thomas D. – SILBERTOVÁ, Iva – PÁLENSKÁ, Věra – POSPÍŠIL, Tomáš. *Dějiny anglické literatury od počátků do poloviny 17. století. Část 2, Renesance*, s. 27, 29.

¹⁴⁵ MUIR, Kenneth. *Sir Philip Sidney*, s. 23.

¹⁴⁶ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 48.

2.1.3 Astrofel a Stella

Sbíрку sonetů *Astrofel a Stella* napsal asi po roce 1575, ale vydána byla až po jeho smrti v roce 1591.¹⁴⁷ Její součástí byla i předmluva od Thomase Nashe.¹⁴⁸ Sidney vycházel z petrarkovské tradice,¹⁴⁹ a proto mu tato první alžbětinská sekvence sonetů, kterou proložil písněmi, přinesla titul anglického Petrarky.¹⁵⁰ *Astrofel a Stella* je o básníkovi, který se zamiluje do krásné ženy, ale protože jeho vyvolená je vdaná, nakonec si sám uvědomí, že jeho láska je marná a jeho počínání je zbytečné.¹⁵¹ Zatímco sám sebe představuje jako Astrofela, inspirací pro Stellu mu byla Penelope Devereux, sestra Roberta Devereux, druhého hraběte z Essexu.¹⁵² Ale, jak uvádí ve své knize Kenneth Muir, podle některých kritiků Philip Sidney do ní nebyl doopravdy zamilovaný, vzhledem k tomu, že sekvence zobrazuje odtržení od reality a jedná se spíše o napodobení kontinentálního modelu. Na druhou stranu podle dalších odborníků existuje řada důkazů, které označují Stellu jako Penelope, a jedním z nich, který má potvrzovat toto tvrzení, je i mimo jiné jméno jejího manžela lorda Riche.¹⁵³ Penelope, dcera Waltera Devereux a Lettice Knollys, se s Philipem Sidneym znala od dětství. Její otec hrabě z Essexu doufal, že se provdá za syna Henryho Sidneyho, ale ze svatby sešlo.¹⁵⁴ Jako svěřenkyně hraběnky z Huntigdonu, tety Philipa Sidneyho, byla představena u dvoru a díky hraběncinému přičinění¹⁵⁵ byla v roce 1581 provdána za lorda Richarda Riche, se kterým měla pět dětí, i když jejich vztah skončil rozvodem. Bylo rozhodnuto, že se nesmí znovu vdát, dokud nebude její bývalý manžel mrtev, ale i přes tento příkaz se znovu vdala za hraběte z Devonshiru, se kterým měla dalších

¹⁴⁷ Původně se slovo „sonet“ používalo pro jakoukoli báseň písňové formy, ale vše se změnilo po vydání Sidneyho díla. (TICHÝ, Aleš – PANTŮČKOVÁ, Ludmila – SPARLING, Thomas D. – SILBERTOVÁ, Iva – PÁLENSKÁ, Věra – POSPÍŠIL, Tomáš. *Dějiny anglické literatury od počátků do poloviny 17. století. Část 2, Renesance*, s. 27).

¹⁴⁸ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 48.

¹⁴⁹ TICHÝ, Aleš – PANTŮČKOVÁ, Ludmila – SPARLING, Thomas D. – SILBERTOVÁ, Iva – PÁLENSKÁ, Věra – POSPÍŠIL, Tomáš. *Dějiny anglické literatury od počátků do poloviny 17. století. Část 2, Renesance*, s. 27.

¹⁵⁰ MUIR, Kenneth. *Sir Philip Sidney*, s. 26.

¹⁵¹ TICHÝ, Aleš – PANTŮČKOVÁ, Ludmila – SPARLING, Thomas D. – SILBERTOVÁ, Iva – PÁLENSKÁ, Věra – POSPÍŠIL, Tomáš. *Dějiny anglické literatury od počátků do poloviny 17. století. Část 2, Renesance*, s. 27.

¹⁵² KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 48.

¹⁵³ MUIR, Kenneth. *Sir Philip Sidney*, s. 26-27.

¹⁵⁴ BEJBLÍK, Alois. *Astrofel a Stella*. In: SIDNEY, Philip. *Astrofel a Stella*, s. 153.

¹⁵⁵ HAMILTON, A. C. *Sir Philip Sidney: a study of his life and works*, s. 81.

šest dětí.¹⁵⁶ Philip Sidney se ve svých kolem stovky sonetů mající různou kvalitu¹⁵⁷ inspiroval událostmi a zkušenostmi ze svého vlastního života,¹⁵⁸ poukazoval na Stellu jako na Penelope Devereaux, lady Rich prostřednictvím slovní hříčky se slovem „rich“ a svůj jediný kompletní rukopis svěřil své sestře Mary Sidney Herbert, hraběnce z Pembroku, které byla i sbírka přímo věnována.¹⁵⁹ Ve sbírce nebyly otištěny dva z pozdějších sonetů, které „prohlubují závěrečné myšlenkové a citové klima *Astrofela a Stelly*: *zavrhují pozemskou smyslnou vášeň a povznášejí se k věčné lásce nebeské.*“¹⁶⁰

Hlavní hrdina se trápí láskou, i když je marná, ale chce to vyjádřit svými verši. „*Já miluji; a chtěl bych ve verších to říct, aby mé trápení mou lásku potěšilo a potěšení aby přimělo ji číst a čtení aby s citem soucit probudilo.*“ Stellino jméno se poprvé objevuje v sonetu 3. Stella se mu zalíbila na první pohled a byl to řecký bůh lásky, který je svedl dohromady. Na Sidneyho sonetech je znát, že je vzdělaný a zcestovalý, když v sonetu 8 zmiňuje Řecko, rodný kraj boha lásky, zároveň je znát zřejmý vliv a inspirace antikou, v sonetu 13 zmiňuje bohy Marse, Venuši, Dia, Foiba neboli Apollóna, v sonetu 37 zase používá postavu nymfy. Je to právě sonet 37, který by mohl poukazovat na to, že Stella je Pelonepe Rich, protože zde několikrát používá slovo „bohatá“ neboli „rich“. „*Na dvoře Zory jedna nymfa je, bohatá krásou takovou, že ji na ni slovy nelze postihnout, každá chvála ji vlastně snižuje. Bohatá pokladem je vlastní ctnosti, bohatá skvostným srdcem bohatstvím, bohatá dary, jež má od věčnosti. Ač bohatá je bohatstvím tím vším, jež požehnáním v životě je, má přec jednu vadu – že je Bohatá.*“ Má-li být vadou, že je „Bohatá“, vyznívá to jako výtko, že je provdaná za lorda Riche. Dokonce i v sonetu 35 se objevuje toto slovo, ale ne v takové míře, jako tomu je u sonetu 37: „*Takže Pověst je i skvělá i bohatá; to jméno má – má Stella.*“¹⁶¹

Stella je zdrojem všech jeho myšlenek, a přestože jeho láska k ní prostupuje téměř většinou sonetů, například v sonetu 30 řeší politickou situaci země a světa. Pokládá si otázku, zda mohou čekat útok Turků: „*Bude turecký měsíc dorůstat a vtrhnou ještě letos na křesťany?*“ „Měsíc“ by mohl představovat moc, tj. zda Turci

¹⁵⁶ BEJBLÍK, Alois. *Astrofel a Stella*. In: SIDNEY, Philip. *Astrofel a Stella*, s. 154.

¹⁵⁷ STRÍBRNÝ, Zdeněk. *Dějiny anglické literatury 1*, s. 136.

¹⁵⁸ BEJBLÍK, Alois. *Astrofel a Stella*. In: SIDNEY, Philip. *Astrofel a Stella*, s. 156

¹⁵⁹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 53, 72.

¹⁶⁰ STRÍBRNÝ, Zdeněk. *Dějiny anglické literatury 1*, s. 136.

získají větší moc. Pokračuje dalšími zeměmi: „*Sjednotí se Francie v jeden stát? Co teď učiní pyšné Nizozemí, když mnohé pevnosti jsou popleněny? Mohou na Oranžský strom spoléhat?*“ V tomto sonetu také zmiňuje svého otce Henryho Sidneyho, který sloužil v Irsku ve službách anglické královny Alžběty I.: „*Strpí dál Ulster uzdu v nozdrách svých, když jej můj otec zkrotil svojí vládou? A nechá skotský dvůr při krvavých?*“ Přičemž Ulster je provincie v Severním Irsku. Ani v sonetech tedy nezapomněl na to, co ho zajímá, nad čím přemýšlí, nebo to také mohl být prostředek, jak informovat o celé situaci více lidí. Také si stěžuje na dvorní intriky a anglickou královnu Alžbětu I., cítí se jako vyhnanec, což dokazuje např. část sonetu 46: „*Proklínal jsem, teď lituji tě. Ona, která nám vládne, slepý střelče, tě tak hrozitánsky tyranizuje.*“ Philip se cítil nedocenen, za vše, co dokázal, je z toho melancholický, i když někteří za příčinu označují jeho ctižádostivost.¹⁶²

Zcela výjimečně působí mezi ostatními sonety sonet 83 (Pro špačka Filipa). Zatímco ostatní sonety se věnují neopětované lásce ke Stelle, tento se zaobírá fyzickou láskou a chtíčem: „... *a proto kloveš do růžových rtiků, abys tak nektra lásky vysál snáz? Zmiz, Filipe, nebo ti srazím vaz!*“ Sonet 104 připomíná některé sonety Philipova bratra Roberta spojené s frustrací a melancholií. Závistivci, které tam zmiňuje, by mohli být dvořané na královském dvoře. Když mluví o vyhnanství, možná tím má na mysli svůj pobyt u své sestry Mary Sidney Herbert, hraběnky z Pembroku, protože, když pobýval ve Wiltonu, začal pracovat na své sonetové sbírce. I přesto sonet ukončuje se Stelliným jménem na papíře a s přiznáním, že jí opravdu miluje: „... *hned slyšel bych znít moralistní hlas ten, jak tajemství mé troubí do všech stran: ‚Miluje Stellu!‘ – Což to popírám?*“¹⁶³

„*Sonety obsažené ve sbírce Astrofel a Stella si uchovávají niternost i konkrétnost sonetů Wyattových, navíc však obohatily anglický sonet o některé zcela nové prvky, které se v přetavené podobě objevují u Shakespeara. Patří k nim například relativní erotická otevřenost Sidneyho sonetů. Tím Sidney vnesl do anglického sonetu smyslovost, která je vlastní řecké lyrice, Ovidiovým milostným básním a francouzskému*

¹⁶¹ SIDNEY, Philip. *Astrofel a Stella*.

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ Tamtéž.

renesančnímu sonetu.“¹⁶⁴ Philip Sidney se při psaní sonetů částečně inspiroval italským sonetem a částečně anglickým sonetem. Jeho tvorba je hravá a humorná s konverzačním tónem. Díky tomu se typickým znakem anglických sonetů stala určitá neformálnost a hovorovost.¹⁶⁵

„Přestože tématem sonetů je láska, i zde Sidney ukazuje, že právě ctnost (na základě rozumu) je tím prvkem, který zdokonaluje a doslova, „přivádí lásku k dobrotě.“¹⁶⁶ I zde dokazuje, že je to básnictví, které dokáže pohnout lidskou myslí a směřuje jí ke ctnosti za pomoci příkladů představující ctnosti a neřesti, přičemž je důležitá originalita, tj. používání národních a kulturních vzorů.¹⁶⁷ „Ideje jeho poetiky se společně s vydáním jeho děl nicméně šíří později a stávají se neodmyslitelným základem alžbětinské poetiky. Plní tak Sidneyho záměr: poskytnout podklad, smysl a opodstatnění anglické poezie coby prostředku národní svébytnosti a vytvořit alternativu kontinentálním vzorům, neboť právě anglický jazyk je ,nejlépe vhodný k tomu, aby uctil poezii a zároveň jí byl uctíván.“¹⁶⁸

2.2 Robert Sidney

Robert Sidney se narodil dne 19. listopadu 1563 jako páté ze sedmi dětí.¹⁶⁹ Jméno dostal po svém strýci Robertu Dudleym.¹⁷⁰ Vzhledem k tomu, že během čtyř let jeho dvě starší sestry Mary Margaret a Elizabeth zemřely, a když mu bylo devět let, jeho nejstarší bratr Philip odešel na studia, nejbližší vztah měl se svými sourozenci Mary, Ambrosií a Thomasem, se kterými byl doma vzděláván. Teprve v roce 1575 po Ambrosiině smrti¹⁷¹ byl poslán do Christ Church v Oxfordu, kde studoval i jeho bratr

¹⁶⁴ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 776.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 776.

¹⁶⁶ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 54.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 56.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 56.

¹⁶⁹ HANNAY, Margaret P. – KINNAMON, Noel J. – BRENNAN, Michael G. (eds.). *Domestic Politics and Family Absence. The Correspondence (1588-1621) of Robert Sidney, First Earl of Leicester, and Barbara Gamage Sidney, Countess of Leicester*, s. 6.

¹⁷⁰ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 48.

¹⁷¹ HANNAY, Margaret P. – KINNAMON, Noel J. – BRENNAN, Michael G. (eds.). *Domestic Politics and Family Absence. The Correspondence (1588-1621) of Robert Sidney, First Earl of Leicester, and Barbara Gamage Sidney, Countess of Leicester*, s. 6.

Philip,¹⁷² který kvůli nepřítomnosti otce sloužícího královně v Irsku a Walesu dohlížel na vzdělání svého mladšího bratra.¹⁷³ V letech 1579-1582 Robert stejně jako Philip podnikl cestu na kontinent, při které navštívil i Prahu.¹⁷⁴ Po svém návratu se dne 23. září 1584 oženil s Barbarou Gamage, jedinou dědičkou po Johnu Gamage z Coity Castlu v Glamorganu, po jehož smrti 8. září se doslova strhl boj o ruku jeho dcery kvůli rozsáhlému majetku ve Walesu. Královnin dopis se zákazem¹⁷⁵ se k novomanželům dostal až dvě hodiny po uzavření sňatku v St Donat's, kterého se účastnili nejen členové rodiny, ale i Sir Edward Stradling a hrabě z Pembroke.¹⁷⁶

Pod vedením svého strýce Roberta Dudleyho, hraběte z Leicesteru bojoval společně se svými bratry na kontinentu, kde nejstarší Philip utrpěl smrtelné zranění v bitvě u Zutphenu. Za svou odvahu při této bitvě byl 7. října 1586 povýšen a zároveň se stal hlavou celé rodiny v pouhých dvaadvaceti letech, protože¹⁷⁷ v květnu téhož roku zemřel i jeho otec a v srpnu pak i matka.¹⁷⁸ V roce 1588 královna Alžběta I. vyslala Roberta Sidneyho na diplomatickou misi za skotským králem Jakubem VI. Mise dopadla úspěšně a o rok později byl jmenován guvernérem přístavu ve Flushingu v Nizozemí. I když se jednalo o důležitou a úctyhodnou pozici, která mohla být důležitým krokem v jeho další kariéře, vzhledem k tomu, že se postupem času stále nic neměnilo, stal se pro něj přístav spíše jakýmsi exilem, který ho odděloval od možnosti být na královském dvoře a od dalších dvorských událostí. Na druhou stranu měl příležitost se připojit k holandským jednotkám, které bojovaly proti Španělsku. V roce 1598 se účastnil na vítězství v bitvě u Turnhout, které bylo oslavováno i na divadelních prknech, a jeden z herců představoval i samotného Roberta. Jedním z důvodů, proč

¹⁷² KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 48.

¹⁷³ HANNAY, Margaret P. – KINNAMON, Noel J. – BRENNAN, Michael G. (eds.). *Domestic Politics and Family Absence. The Correspondence (1588-1621) of Robert Sidney, First Earl of Leicester, and Barbara Gamage Sidney, Countess of Leicester*, s. 6.

¹⁷⁴ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 48.

¹⁷⁵ Královniným jménem Sir Francis Walsingham poslal Siru Edwardu Stradlingovi dopis, aby přivedl svou sestřenicí ke dvoru a se zákazem, aby uzavřela manželství. (HANNAY, Margaret P. – KINNAMON, Noel J. – BRENNAN, Michael G. (eds.). *Domestic Politics and Family Absence. The Correspondence (1588-1621) of Robert Sidney, First Earl of Leicester, and Barbara Gamage Sidney, Countess of Leicester*, s. 1-2).

¹⁷⁶ HANNAY, Margaret P. – KINNAMON, Noel J. – BRENNAN, Michael G. (eds.). *Domestic Politics and Family Absence. The Correspondence (1588-1621) of Robert Sidney, First Earl of Leicester, and Barbara Gamage Sidney, Countess of Leicester*, s. 1-2.

¹⁷⁷ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 49.

¹⁷⁸ HAMILTON, A. C. *Sir Philip Sidney: a study of his life and works*, s. 124.

Robert Sidney usiloval o návrat ke dvoru bylo, že v Anglii zůstávala jeho rodina především z bezpečnostních ale i zdravotních důvodů.¹⁷⁹

Další přelomovou událostí v jeho životě byla královnina smrt a nástup krále Jakuba I. na anglický trůn, který mu roku 1603 udělil šlechtický titul – stal se baronem Sidneyem z Penshurstu. Také byl jmenován královniným lordem komořím a o dva roky později i vikomtem z Lisle. Nakonec se mu podařilo získat i titul hraběte z Leicesteru. V dubnu 1626 se již jako pětiletý vdovec znovu oženil s vdovou Sarah Smythe, ale v červenci 1626 zemřel na následky mozkové mrtvice.¹⁸⁰

2.2.1 Skrytý básník a jeho korespondence

Přestože byl Robert Sidney stejně vysoce vzdělaný jako další členové jeho rodiny,¹⁸¹ kromě latiny a francouzštiny se učil i holandsky, německy, italsky a španělsky, ve společnosti byl známý spíše díky spojení se třemi autory právě z jeho rodiny – bratrem Philipem Sidneyem, sestrou Mary Sidney Herbert a se svou dcerou Mary Wroth,¹⁸² nikoli pro svůj samotný básnický um.¹⁸³ Dokladem jeho literárních dovedností je jeho rozsáhlá korespondence čítající až 3 400 dopisů, přičemž 332 z nich napsal své manželce Barbaře Gamage,¹⁸⁴ a dále je to rukopis jeho básní, který byl nalezen a následně vydán až roku 1984.¹⁸⁵ Sidneyho korespondence¹⁸⁶ tvoří nejen dopisy manželce, ale obsahuje i obchodní či politické dopisy, ale jsou to právě ty

¹⁷⁹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 50.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 51-52.

¹⁸¹ Tamtéž, s. 48.

¹⁸² HANNAY, Margaret P. – KINNAMON, Noel J. – BRENNAN, Michael G. (eds.). *Domestic Politics and Family Absence. The Correspondence (1588-1621) of Robert Sidney, First Earl of Leicester, and Barbara Gamage Sidney, Countess of Leicester*, s. 1, 6.

¹⁸³ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 14.

¹⁸⁴ HANNAY, Margaret P. – KINNAMON, Noel J. – BRENNAN, Michael G. (eds.). *Domestic Politics and Family Absence. The Correspondence (1588-1621) of Robert Sidney, First Earl of Leicester, and Barbara Gamage Sidney, Countess of Leicester*, s. 1.

¹⁸⁵ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 47.

¹⁸⁶ „Korespondence je v 16. století dominujícím prostředkem intelektuální komunikace. V té době tak vzniká nespočet dopisů, obzvláště imitací klasických vzorů, a také celá řada příruček a manuálů vztahujících se k psaní dopisů, a to i v národním jazyce. Korespondence v renesanci, resp. raném novověku, v sobě zahrnuje několik aspektů i protichůdných momentů. V první řadě není vždy možné odlišit hranici komunikace osobní a veřejné, a to s ohledem na častou stylizaci. Judith Rice Hendersonová má za to, že poněkud obtížná, resp. nejednotná situace byla dána tím, že renesance zdělila dvě protikladné teorie psaní dopisů: dopis chápaný jako konverzace s rodinou či přáteli a proti tomu dopis jakožto oficiální dokument.“ (KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 22-23).

Barbaře Gamage, které dokládají láskyplné manželství, jež překonává dlouhé odloučení manželů kvůli službě v cizině, postupné úmrtí jejich osmi dětí z celkového počtu devíti dětí, ale hlavně jeho frustraci a finanční problémy.¹⁸⁷

Kdyby Philip Sidney dne 17. října 1586 nepodlehł svým zraněním z boje, Robertův život by byl diametrálně odlišný. Po smrti staršího bratra převzal jeho místo i pozici v rodině, takže se nemohl vyhnout srovnávání se svým bratrem, „*ideálem renesančního intelektuála*“¹⁸⁸ a později i „*modelovou figurou anglické literární kultury, ale i rodinného politického i poetického dědictví Sidneyů*.“¹⁸⁹ Předpokládaný vznik Robertových básní je datován do roků 1595-1598. V této době, jak uvádí Martina Kastnerová ve své knize *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, vrcholí jeho pocit frustrace, že nebyly naplněny jeho dvorské, ale i politické ambice, že královna dostatečně neoceníla jeho věrné služby a že je stále odloučen od své rodiny. Sidneyho rukopis se skládá z 66 básní, které nazval podle jejich básnických forem, například pastorály, elegie, písně, či sonety, a básně označil čísly,¹⁹⁰ což nebylo nic neobvyklého. V Sidneyho básních se odráží tři hlavní motivy – láska coby ušlechtilý cit, melancholie protkaná vším a všude, a používání metafor, které spojuje s utrpením či nemocemi. Melancholii doprovází ani trocha optimismu nebo naděje, a často líčí pocit osamělosti, zoufalství, nedocnění a rezignace.¹⁹¹

2.2.2 Sonety Roberta Sidneyho

Básně Roberta Sidneyho, jejichž rukopis věnoval své sestře Mary Sidney Herbert, hraběnce z Pembroke, pravděpodobně vznikly v období mezi rokem 1595

¹⁸⁷ HANNAY, Margaret P. – KINNAMON, Noel J. – BRENNAN, Michael G. (eds.). *Domestic Politics and Family Absence. The Correspondence (1588-1621) of Robert Sidney, First Earl of Leicester, and Barbara Gamage Sidney, Countess of Leicester*, s. 1.

¹⁸⁸ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 11, 45-46.

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 45.

¹⁹⁰ „Robert Sidney používá odlišný číslovací systém, než bylo zvykem. Čísluje totiž básně dvojím systémem: všechny sonety čísluje postupně uvnitř žánru, zatímco ostatní formy postupně nezávisle na žánru. Zřejmě tak naznačuje jejich tematickou návaznost bez ohledu na formu. Používá 24 různých veršových forem a čtyři varianty sonetů, čímž zároveň dokládá a prezentuje svou obeznamenost s dobou poetickou kulturou a také odkazuje na básnickou tvorbu svých sourozenců Philipa a Mary Sidney Herbert.“ (KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 53-54).

¹⁹¹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 53, 55-56.

a 1598. Podle Martiny Kastnerové v tomto období je i jeho pocit frustrace vrcholný.¹⁹² „Pokud jeho poezii porovnáme s tvorbou jeho bratra, zdá se být limitována v metrice a tematicce, postrádá ironii a humor, prostředky vytváření odstupů od sebe sama, zato ale dovádí do krajnosti Philipovu konstruovanou syntaxi osobnosti i tvorba Roberta Sidneyho zřejmě často trpěla takovým srovnáním, proto je potřeba od tohoto rámce odhlédnout, pak se ukazuje jeho pozice ve svých specifikách, nikoli jako odvozenina tvorby jeho rodiny.“¹⁹³ Robert se podle všeho bratra vůbec nesnažil napodobit, ba naopak se pravděpodobně snažil odlišit od své rodiny.¹⁹⁴

V sonetu 5 přirovnává svou bolest či zranění z nešťastné lásky ke zraněním, které utrpěl v krvavých bojích, se kterými měl osobní zkušenosti. V boji ztratil i svého staršího bratra Philipa Sidneyho. Již dále nechce být otrokem této lásky, ale předpokládá určitý životní koloběh, že když se zbaví této bolesti, a mohl by být tedy konečně šťastný, tak následně přijde další smutek a bolest. Má svým způsobem rozporuplný pocit, protože cítí bolest, kterou mu způsobuje láska, ale zároveň mu tato láska přináší i určitou blaženost.¹⁹⁵

Hlavním motivem v sonetu 12 je oddanost, protože člověk, který přísahá nebo dá slib jen sám sobě, nemusí řešit nedodržení své přísahy, ale protože básník dal slovo své vyvolené, takže ho nikdy nevezme zpět, protože se tím připoutal ke své milé. Zde se objevují novoplatónské motivy.¹⁹⁶

V sonetu 16 se objevuje zklamání. Básník byl zrazen svou láskou a její krutost mu způsobuje bolest, ale zároveň obviňuje sebe, protože kdyby se jí nesnažil odhalit, tak by o ničem nevěděl a byl by nejspíše spokojený, protože by byl ve své nevědomosti šťastný. Naopak poznání pravdy ho uvrhlo do smutku a neštěstí.¹⁹⁷

Alchymista v sonetu 17 by mohl představovat samotného Roberta Sidneyho. Oba spojují podobné myšlenky. Doufají v naději, že jednoho dne se jejich sny splní.

¹⁹² KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 53.

¹⁹³ Tamtéž, s. 54.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 54-55.

¹⁹⁵ *The Poems of Robert Sidney*. Ed. P. J. Croft, s. 157.

¹⁹⁶ Tamtéž, s. 175, 177.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 203.

Stejně jako Robert skoro celý život čekal na povýšení a možnost vrátit se domů do Anglie ke své rodině, která zde žila bez něj. Je dosti pravděpodobné, že jeho naděje byla posílena nějakým příslibem povýšení či případného návratu domů a ke královskému dvoru. I když na druhou stranu mohl i jenom doufat bez jakéhokoli příslibu, protože naděje umírá poslední. Avšak zároveň přiznává, že tato jeho touha by mu mohla přinést blaženost, ale může jí být zaslepen, takže by nakonec mohl přehlédnout něco, co je mnohem důležitější, než jeho dosavadní touha k návratu či povýšení.¹⁹⁸

V sonetu 21 jde více do hloubky, odkrývá své nitro, své pocity. I když si lidé jistě myslí, že je šťastný a úspěšný, protože jeho manželství s Barbarou Gamage bylo šťastné a měl úspěšnou kariéru, protože jeho pozice guvernéra ve Flushingu byla velice významná, ten druhý již netuší, co se ukrývá v nitru a co ten první člověk doopravdy cítí. Každý má jiná přání a to, co by udělalo šťastným jednoho člověka, nemusí udělat druhého, a naopak i když jeden má vše, tak když mu chybí něco důležitého, například třeba rodina, tak nemůže být šťastný. Z venku člověk vždy může vypadat a působit spokojeně, ale ne vždy to, co je vidět navenek odpovídá tomu, co je uvnitř. Zde používá zajímavé porovnání k nabíleným prohnílým zdím, které stále drží na svém místě díky naději. Závěrečné verše ukončuje zmínkou o určité přetvářce, protože když se vnitřní pocity člověka neodráží v jeho obličejí, tak se vždy jedná o určitou přetvářku.¹⁹⁹

Za hlavní téma sonetu 25 bychom mohli označit neopětovanou lásku. I když by se mohlo jednat o osobu anglické královny Alžběty I., protože ona je bohatá, zatímco on chudý, což by odpovídalo jeho skutečné ekonomické situaci, dále ona jím pohrdá, zatímco on k ní něco cítí. Toto by se dalo interpretovat tím, že ona jím pohrdá ve smyslu, že ho odmítá povýšit, popř. brání jeho návratu domů, zatímco on jí, i přesto všechno, stále věrně slouží. Pokračuje také tím, že ona mu vládne a on je její služebník, což by stále potvrdovalo možnost, že se jedná o Alžbětu I. Podle mého mínění se tento sonet o lásce už trošku liší od předešlých, protože zatímco předtím se nedokázal vzdát své lásce, zde již působí jako ovlivněn vztekem vůči ní, protože je krutá a jde jen o to, co je pro ni výhodné. Když v závěru zmiňuje, že by chtěl být alespoň v blízkosti

¹⁹⁸ *The Poems of Robert Sidney*. Ed. P. J. Croft, s. 205.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 217.

té dámy, mohlo by to odkazovat na touhu po královnině přízni, díky které by se mohl vrátit zpět na královský dvůr.²⁰⁰

Sonet 26 připomíná inspiraci smrtí jeho staršího bratra Philipa, který zemřel na zranění na noze. I když autor naopak zmiňuje paži, u které zvažuje, zda si jí má ponechat nebo ne. Všichni tři bratři Philip, Robert i Thomas bojovali pod vedením svého strýce hraběte z Leicesteru proti španělským nepřátelům, ale Philip byl v bitvě vážně zraněn. Smrtící sněť či hniloba by mohla odkazovat na gangrénu, která Philipa po zranění postihla a která způsobila jeho smrt. Jeho skonu se možná dalo předejít amputací dané končetiny, stejně jako je zvažováno v sonetu. Na druhou stranu by zmiňovaná nemoc mohla představovat i lásku, která také způsobuje bolest a člověka může zabít.²⁰¹

Sonet 27 je prostoupen zradou a klamem. Básník se neobrací na svou milou, ale oslovuje faleš, která do něj zatíná své ostny. Ale na rozdíl například od sonetu 16, kde obviňuje sám sebe, protože chtěl odhalit a odhalil pravdu, zde naopak začíná jakousi výčitkou a vinu nebere na sebe. Ale nevyšimal si pochyb, které měl, vše odhalil příliš pozdě, když už není pomoci.²⁰²

Sonet 28 je zcela odlišných od všech zde uvedených sonetů. Zde se objevuje jeho krásná Charys s lahodnými polibky. Tento sonet je odlišný nejen zmiňovanou osobou, ale i tím, že v ostatních sonetech o lásce je láska způsobující bolest a utrpení, popř. zrádná, ale zde se jedná o fyzickou lásku, objevuje se jeho chtíč.²⁰³

Přestože sonet 29 na první pohled působí jako sonet o nenávisti a lásce, domnívám se, že je opět určen královně Alžbětě I., protože ona ho nenávidí a tím mu ubližuje, ale on je nevinný. Připomíná to jeho situaci, že vzhledem k tomu, že není v královnině přízni, tak ho stále nechává mimo domov, popř. bez nového povýšení, což ho zraňuje a způsobuje mu to bolest, ale on se ničím neprovinil, proč by se jí znelíbil. Stále čeká a doufá, ale když už se téměř jeho naděje na změnu nebo na návrat vytrácejí,

²⁰⁰ *The Poems of Robert Sidney*. Ed. P. J. Croft, s. 225.

²⁰¹ Tamtéž, s. 227.

²⁰² Tamtéž, s. 237.

²⁰³ Tamtéž, s. 239.

dostane příslib, takže opět v něm probudí naději, která ale kýžené ovoce nepřinese, a on stále čeká, i když možná spíše ztrácí víru v ní.²⁰⁴

V sonetu 30 se opět ozývá Sidneyho frustrace z odloučení, ať už od rodiny nebo královského dvoru. Je vzdálen a jeho slunce směřuje jinam. Slunce by mohlo představovat anglickou královnu. On se přirovnává k noci, ve které světlo a teplo dohasíná, což působí jako jeho naděje a víra, které mizí. Zmiňuje, že jí své nářky svěřoval. Působí to jako žádosti a prosby směřující ke královně, které nebyly vyslyšeny. Když si přeje spatřit to, po čem touží, může to být jeho rodina – manželka s dětmi – stejně jako sama královna Alžběta I. A když je přítomen, stejně není vyslyšen a když je vzdálen, je jakoby zapomenut.²⁰⁵

V sonetu 31 se opět vrací k tématu času, ale působí zde značně depresivně a frustrovaně. Vše se s časem mění. Dříve to byla krásná příroda s barevnými zahradami se zpívajícími ptáky s potoky a nyní je plná mrtvých větví, spadlého listí, kolem je vše zmrzlé. Čas mění i roční období a tím mění i přírodu, ale vzhledem k tomu, že závěr působí až agresivně, domnívám se, že opět hlavním důvodem jsou královniny sliby, že se bude moci vrátit domů do Anglie ke dvoru i ke své rodině. On trpělivě čeká, ale už má všeho dost, protože čas plyne, všechno se kolem mění, ale on stále čeká a je tam, kde byl. Možná bych si i dovolila poznamenat, že to připomíná situaci, jako kdyby pouze on sám ustrnul v čase, protože on se nikam dál neposouvá, nemění se, zatímco vše okolo něj je jiné.²⁰⁶

V sonetu 35 bychom za hlavní téma mohli označit čas. Čas plyne, ale autor stále čeká. Snažil se být trpělivý, protože věřil, že bude-li trpělivý, jednoho dne se dočká, toho, co si přál nebo co mu bylo slíbeno. Proto se cítí zrazen a opuštěn. Čas nemůže vidět jeho lásku, která by mohla představovat jeho věrnost ke královně a služby, které vykonává v jejích službách.²⁰⁷

²⁰⁴ *The Poems of Robert Sidney*. Ed. P. J. Croft, s. 241.

²⁰⁵ Tamtéž, s. 253.

²⁰⁶ Tamtéž, s. 255.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 267.

Philip Sidney opěvoval ve svých sonetech Stellu, zatímco Robert Sidney zmiňoval Lysu a Charys. Jako u všech múz se i zde řešilo, kdo se skrývá pod těmito jmény. Jednou možností by mohla být Elizabeth Carey, dcera lorda Hunsdona. Robert dokonce prosazoval její manželství se svým synovcem Williamem Herbertem, ale ze sňatku nakonec sešlo. Odkazy na určitou Elizabeth se v sonetech objevují, ale s největší pravděpodobností se nejedná o zmiňovanou Elizabeth Carey, ale o anglickou královnu, které Robert Sidney oddaně sloužil, ale zároveň se nedokázal smířit se sliby a s planými nadějemi, kterých se mu dostávalo, a které nikam nevedly.²⁰⁸

2.3 Mary Wroth

Nejstarší dcera Roberta Sidneyho a jeho manželky Barbary Mary se narodila okolo roku 1587. V dopise Rowlanda Whyta je zmiňováno datum 18. října jako den jejího narození.²⁰⁹ Pojmenována byla po své tetě Mary Sidney Herbert²¹⁰, která se v roce 1577 v patnácti letech stala třetí manželkou Henryho Herberta, hraběte z Pembroku. Jejich sídlo ve Wilton Parku²¹¹ nedaleko Salisbury sloužilo jako centrum literárních činností.²¹² Robert Sidney jako guvernér ve Flushingu v Nizozemí strávil hodně času mimo domov, a tak ho manželka s dětmi na kontinentu minimálně třikrát na několik měsíců navštívila, konkrétně v roce 1590, 1592 a 1597.²¹³ Maryiny zkušenosti ať už s cestováním, znalostí moře či cizích jazyků se později odrážejí i v jejím díle.²¹⁴ V domluveném sňatku se dne 27. září 1604 sedmnáctiletá Mary Sidney provdala za Roberta Wrotha pocházejícího ze starodávné protestantské rodiny.²¹⁵

²⁰⁸ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 57-58.

²⁰⁹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 94.

²¹⁰ Mary Sidney Herbert se narodila v roce 1561. Byla to patronka, literátka i překladatelka, která byla opěvována nejen pro svou fyzickou krásu, ale i hudební schopnosti, ruční práce nebo náboženské zaujetí. Zemřela v roce 1621. (KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 78).

²¹¹ Wilton Park byl útočištěm pro dramatiky, básníky i teologické spisovatele, např. pro Gervase Babingtona, Samuela Daniela nebo třeba pro Nicholase Bretona. Podle Margaret Patterson Hannay byla Mary Sidney Herbert první ženou, která v Anglii nebyla z královské rodiny, a získala velká počet věnovaných prací. (CAPERN, Amanda. *The Historical Study of Women: England 1500-1700*, s. 272).

²¹² CAPERN, Amanda. *The Historical Study of Women: England 1500-1700*, s. 271, 274.

²¹³ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 244-245.

²¹⁴ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 95.

²¹⁵ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 245.

Za vlády královny Anny Dánské a krále Jakuba I. byla Mary Wroth jednou z královniných blízkých společnic a vyhledávanou mecenáškou umělců. Opěvoval jí nejen dramatik Ben Jonson, v jehož dvou maskách *The Masque of Blackness* (1605) a *The Masque of Beauty* (1608) vystupovala před královnou, a podle kterého ho její poezie učila zlepšovat se, ale také George Chapman, John Davies nebo William Drummond.²¹⁶ Ben Jonson jí dokonce v roce 1610 věnoval hru *Alchymista*.²¹⁷ Dne 14. března 1614 zemřel Robert Wroth, který manželce a synovi Jamesovi zanechal velké dluhy zděděné již po svém otci a dědečkovi.²¹⁸ Když 5. července 1616 zemřel také dvouletý James,²¹⁹ většina majetku přešla na strýce jejího mrtvého manžela a na jeho dědice.²²⁰

Maryina popularita u dvora se velmi zhoršila kvůli jejímu dlouhotrvajícímu vášnivému vztahu s jejím bratrancem Williamem Herbertem²²¹, kvůli kterému byla ode dvora i vypovězena.²²² Z jejich vztahu se narodily dvě děti – syn William a dcera Catherine, jejichž jména zmiňoval Pembrokův bratranec Sir Thomas Herbert z Tinternu.²²³ Vzhledem k tomu, že William Herbert zemřel v roce 1630, Philip Herbert se snažil o zajištění bratrových dvou dětí. Díky jeho přičinění William získal území v Irsku. Z Williama se také stal kapitán ve službách Henryho Herberta a později také sloužil v kavalerii Maurice, prince oranžského, králova synovce. Catherine se provdala za Johna Loveta, který zdědil rodinné sídlo i pozemky Lovetů. Na jaře 1651 představitelka druhé generace literátů Lady Mary Wroth zemřela v Loughton Hall.²²⁴

2.3.1 Pokračovatelka rodinné tradice

Mary Wroth byla jednou z nejpłodnějších, ale také nejsebevědomějších ženských autorek své doby, tj. za vlády anglického krále Jakuba I., čímž potvrdila, že je

²¹⁶ McMANUS, Clare. *Women and Culture at the Courts of the Stuart Queens*, s. 122-123.

²¹⁷ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 96.

²¹⁸ Tamtéž, s. 98.

²¹⁹ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 247.

²²⁰ CAPERN, Amanda. *The Historical Study of Women: England 1500-1700*, s. 274.

²²¹ V roce 1601 byl William Herbert, hrabě z Pembroku, krátce uvězněn, protože si odmítl vzít královninu dvorní dámu již těhotnou Mary Fitton, kterou připravil o čest. V roce 1604 se oženil s Lady Mary Talbot, dcerou hraběte ze Shrewsbury. (LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 248).

²²² McMANUS, Clare. *Women and Culture at the Courts of the Stuart Queens*, s. 123.

²²³ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 248.

²²⁴ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 100.

hodna literárního odkazu jména Sidney, i když Barbara Kiefer Lewalski zmiňuje, že podle Margaret Hannay měla na formování Mary Wroth v tomto ohledu mnohem větší vliv její teta Mary Sidney Herbert, která byla taky autorkou, než vzory v podobě jejího otce Roberta Sidneyho nebo strýce Philipa Sidneyho,²²⁵ protože Mary jako malé dítě trávila hodně času u své tety ve Wiltonu i v době, kdy Mary Sidney Herbert pracovala na revizi a edici bratrových děl.²²⁶ Většina Wrothiných nejvýznamnějších děl pochází pravděpodobně z doby mezi roky 1616 a 1620,²²⁷ v nichž nahrazuje klasické hrdiny hrdinkami a zároveň mění i jejich hodnoty.²²⁸ Konkrétně se jedná o tři žánrově různá díla – prvním je romance *The Countess of Montgomery's Urania*, dále je to sbírka sonetů *Pamphilia to Amphilanthus* a posledním třetím dílem je komedie *Love's Victory*.²²⁹ Mezi její další díla, která ale nebyla publikována, můžeme zahrnout i několik dopisů či několik básní, které byly vynechány z její sbírky sonetů *Pamphilia to Amphilanthus* z roku 1621, ale také pokračování její *Uranie*, značně dlouhé, ale zároveň nedokončené.²³⁰

Přestože se Mary Wroth ve své poezii inspirovala petrarkovskou tradicí, díly svého strýce Philipa Sidneyho, otce Roberta Sidneyho a s největší pravděpodobností i Shakespearovými sonety,²³¹ tak se nejedná o slepé napodobování prací její rodiny, naopak přepracovává žánry, které psali vyloženě jen mužští autoři, ale které byly určeny ženským čtenářkám.²³² Mary Wroth byla originální především v tom, že se zaměřovala na zkoumání ženského vědomí a ženských fantazií a nikoli na mužské.²³³ Všechna její díla odrážejí téma stálosti v lásce, ale zároveň i zklamání a zradu, a nejisté postavení ženy u dvora. Zamilovaná žena je bezmocná před nástrahami a klamem lásky, láska je omezující a nebezpečná, a žena se nedokáže vymanit z tohoto koloběhu, kdy je jí způsobována další bolest a zklamání.²³⁴

²²⁵ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 7, 243.

²²⁶ KEMP, Theresa D. *Women in the Age of Shakespeare*, s. 53.

²²⁷ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 99.

²²⁸ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 7.

²²⁹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 101.

²³⁰ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 243.

²³¹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 101.

²³² Přestože na přelomu 16. a 17. století cílila většina spisovatelů a mravokárců svá díla pro ženské čtenářky, především se jednalo o romány psané ve verších, ale i v próze, tak známá díla jako například *Arkádie* Philipa Sidneyho, *Královna víl* od Edmunda Spensera, *Diana* od Jorgeho de Montemayora nebo také *Amadis de Gaule* byly oblíbené jak u mladých aristokratů, tak u mladých aristokratek. (LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 45).

²³³ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 244.

²³⁴ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 102.

Romance *The Countess of Montgomery's Urania* vydaná v roce 1621, je první romance, která byla napsána ženou v anglickém jazyce.²³⁵ Mary Wroth jí napsala v době, kdy tento žánr byl považován za zcela nevhodný pro ctnostnou ženu. Dokonce i její teta Mary Sidney Herbert, hraběnka z Pembroku, byla velice populární v literární oblasti jako mecenáška, autorka a básnířka, ale držela se žánrů, které byly považovány za vhodné pro ženy, tj. psaní žalozpěvů, žalmů a chvalo zpěvů nebo překladatelská činnost. Z tohoto důvodu je Mary Wroth některými nazývána jako první anglická autorka. *The Countess of Montgomery's Urania*, jak již z názvu vyplývá, byla věnována Wrothině přítelkyni Susan de Vere Herbert, hraběnce z Montgomery, vnučce lorda Burgleyho, které se provdala za jednoho z Maryiných bratranců za Philipa Herberta, který si přál oženit se právě se Susan.²³⁶ Jedná se o nesmírně dlouhé dílo, na které měly navázat ještě dvě knihy, které však zůstaly nevydány.²³⁷ Obsahuje stovky postav a také zápletky nejen z dvorského života nebo šťastného manželství jejich rodičů, ale i komplikovanější vztahy, jako například ten s jejím manželem Robertem Wrothem nebo s jejím bratrancem Williamem Herbertem. Nevynechává ani skandály z královského dvora,²³⁸ například skandál týkající se Frances Howardové, hraběnky z Essexu, a Roberta Carreho, hraběte ze Somersetu, kteří se měli podílet na vraždě sira Thomase Overburyho.²³⁹ Také některé epizody poukazují na to, že Mary Wroth upadla v nemilost u královny, i když spíše kvůli její žárlivosti než kvůli nemanželským dětem s Williamem Herbertem, ale již v roce 1619 se zúčastnila pohřebního průvodu královny Anny a v roce 1621 dostala dárek v pohodě jelena z královského lesa na znamení královské přízně.²⁴⁰ Titulní strana *The Countess of Montgomery's Urania* se hlásí k literárnímu odkazu rodiny Sidneyů a to nejen k jejímu otci Robertu Sidneymu, ale i ke strýci Philipu Sidneymu a tetě Mary Sidney Herbert, hraběnce z Pembroku.²⁴¹ Mary Wroth svým dílem *The Countess of Montgomery's Urania* odkazuje na *Arkádii* svého strýce Philipa Sidneyho narážkami na samotný příběh, používáním jeho stylu konstrukce vět, ale zejména hlavní hrdinkou. Postava Uranie se objevuje jako menší postava v Sidneyho *Arkádii*, kde tuto pastýřku, která utekla ze země, sledují další dvě

²³⁵ STARKE, Sue P. *The Heroines of English Pastoral Romance*, s. 107.

²³⁶ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 74-75, 95.

²³⁷ CAPERN, Amanda. *The Historical Study of Women: England 1500-1700*, s. 274.

²³⁸ KEMP, Theresa D. *Women in the Age of Shakespeare*, s. 54.

²³⁹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 93-94.

²⁴⁰ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 248-249.

postavy – Klaius a Strephon. Pro Sidneyho toto slouží jako úvodní epizoda vedoucí ke ztroskotání dvou hrdinů Pyroclae a Musidora. Uranie se již téměř neobjevuje v pokračování tohoto příběhu. Mary Wroth z této malé postavy pastýřky vytváří hlavní postavu pro svou romanci, ale i přesto je spíše druhořadá v porovnání s postavou královny Pamphilie. V Sidneyho i Wrothině příběhu se prolínají prvky pastorační a rytířské romance, i když *The Countess of Montgomery's Urania* není vyloženě jenom pastorální romancí. Wroth v ní promítá drama mezi ženskou vytrvalostí a mužskou dokonalostí.²⁴²

Pastýřka Urania byla první postavou, která byla inspirována a věnována Susan Herbert. Ale nezůstalo pouze u ní. Mary Wroth promítla Susan také do pastýřky Veralindy, z které se později stává ztracená dcera krále Frigia, ale i do mužské postavy Leonida, protože on je zrcadlem Uranie. A i když je Uranie hlavní hrdinkou, větší pozornosti se dostává Pamphilií, do které Mary Wroth promítla sebe a svou frustraci způsobenou láskou ke svému vlastními bratraci Williamovi. Velká část příběhu se totiž odehrává mezi Pamphilií a Amphilanthem. Urania s Pamphilií představují dva typy ženské ctnosti a věrnosti v romanci *The Countess of Montgomery's Urania*. Sue P. Starke dokonce označuje Pamphilií za emocionální měřítko textu a Uranii za etické měřítko. Pastorální hrdina musí být příkladem etické čistoty, cudnosti, bezelstnosti a vzorem vybraného chování.²⁴³ Přestože její pastorały zobrazují ideální společnosti, kde lidé jsou spojeni přátelstvím a láskou, neopomíjí ani zlo v podobě znásilnění, násilní proti ženám a dětem, domluvené manželství, nevěru i incest.²⁴⁴

Sonetová sbírka *Pamphilia to Amphilanthus* obsahuje sekvenci 83 sonetů, jejíž součástí je 19 písní a spojené sonety.²⁴⁵ Do Pamphilie je promítnuta sama Mary Wroth a do Amphilantha zase její bratranec William Herbert, hrabě z Pembroku, ale najdeme tam i další z rodiny Sidneyů. Lindamira představující Mary Sidney Herbert, její otec Bersindor neboli Robert Sidney, který se oženil s Heyre neboli Barbarou Gamage. Také je tam žárlivý manžel, tj. Robert Wroth.²⁴⁶ Zatímco Amphilanthus je svobodný, zažívá

²⁴¹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 74.

²⁴² STARKE, Sue P. *The Heroines of English Pastoral Romance*, s. 107-108, 110.

²⁴³ Tamtéž, s. 110, 116, 141.

²⁴⁴ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 310-311.

²⁴⁵ KEMP, Theresa D. *Women in the Age of Shakespeare*, s. 53.

²⁴⁶ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 251, 265.

mnohá dobrodružství a má bezpočet milenek, Pamphilia na něj stále věrně čeká, i když její věrnost je neustále ohrožována, protože muži jsou bezohlední k ženským citům.²⁴⁷

„Většina básní a příběhů žen má stejné téma úzce se shodující s vlastní situací Mary Wroth: domluvené manželství, nevěrný milý, milostný trojúhelník, duševní utrpení, psaní.“²⁴⁸ Pro renesanční muže a literáty znamenalo manželství určitý vyšší řád, kterému se žena musela zcela podrobit. Její neposlušnost pak znamenala narušení tohoto božího řádu ale i zákona přírody, proto žena měla být poslušná a uměřená v lásce, nesměla podléhat touze, protože ta by mohla ohrozit manželství a rodinu. Dokonce podle traktátu *Božský řád řízení domácností* z roku 1598 od Johna Doda a Roberta Clavera měla žena být poslušná svému muži, vše ostatní vnášelo do řádu chaos.²⁴⁹ Není překvapením, že velká většina pastorálních romancí byla v té době napsána muži, ale Mary Wroth byla výjimkou,²⁵⁰ její hlavní postavy byli králové, královny, vládci. V jejím díle ožívá ženin hlas, její iluze i hodnoty,²⁵¹ protože v jiných sonetových sekvencích, jako např. u Sidneyho nebo Shakespeare, byla dáma představována pouze z mužského pohledu a z pohledu jeho touhy. Opravdu jen v ojedinělých případech v básních mluvila ona dáma. Mužští autoři se zaměřovali na mužského milence a zachycovali jeho stavy bolesti a extáze, když dáma jeho lásku odmítala nebo naopak přijala. Zatímco Wroth ukázala milenku, jak trpí, když touží po svém milenci,²⁵² protože ve svých dílech ustanovuje mluvčím ženu, která si volí stálou láskou, což je přesný opak toho, jak bylo na ženy pohlíženo, že jsou nevěrné a ovládané chťicem. Její ženy touží, ale v rámci své lásky, která je stálá a stabilní.²⁵³

2.3.2 Vybrané sonety a básně Mary Wroth

Mary Wroth bylo umožněno věnovat se literatuře především díky jejímu významnému postavení ale i literární tradici rodiny Sidneyů, i když jí mohla realizovat

²⁴⁷ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 102.

²⁴⁸ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 77.

²⁴⁹ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 516-517.

²⁵⁰ STARKE, Sue P. *The Heroines of English Pastoral Romance*, s. 2.

²⁵¹ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*, s. 265, 297.

²⁵² KEMP, Theresa D. *Women in the Age of Shakespeare*, s. 53.

²⁵³ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 104, 106.

pouze jako zálibu.²⁵⁴ Tři nejobvyklejší motivy, které je možné nalézt v dílech Mary Wroth, jsou podle Martiny Kastnerové: „motiv naděje, stálé lásky a vztahu podřízenosti. Právě prostřednictvím umění stálé lásky obrací autorka chápání ženské role. Žena je možná podřízena mužovým rozmarům, ale rozhoduje se milovat stálou láskou, čímž se vymaňuje z pasivní role oběti, ukazuje svou lásku jako kvalitnější, než je ta mužská, čímž nachází důstojnost i v natolik nedůstojném stavu, jako je nevěra a klam. Velmi příznačné je tu přirovnání podřízenosti ženy milujícímu muž k poddanskému vztahu. I toto přirovnání se stává prostředkem, jímž Mary Wroth ukazuje, že vztah podřízenosti ženy muži je vlastně vztahem svobodným a přirozeným, skýtajícím výhody oběma stranám.“²⁵⁵

*Shine in those eyes which conquer'd have my heart,
And see if mine, be slacke to answer thee.*

*Lodge in that breast, and pittie mooing see,
For flames which in mine burne in truest smart,
Excelling thoughts, that touch Inconstancy,
Or those which waste not in the Constant Art.
With but my sleepe, if I take any rest,
For thought of you my spirit so distrest,
As pale and famish'd, I for mercy cry.*

*Will you your servant leave? thinke but on this,
Who weares Love's Crowne, must not doe so amisse
But take their good, who on thy force doe lye.*²⁵⁶

Sonet uvedený na straně 25 v *Pamphilia to Amphilanthus by Lady Mary Wroth* je o nešťastné a trpící ženě, která stále myslí na svého milého, který jí ublížil a ona pořád věří, že se vrátí. Nemůže zapomenout, neustále na něj myslí, jen ve spánku nalézá kýžené vysvobození z tohoto utrpení, určité zapomenutí na svou situaci. Závěrečný verš

²⁵⁴ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 63.

²⁵⁵ Tamtéž, s. 104.

²⁵⁶ WROTH, Mary. *Pamphilia to Amphilanthus by Lady Mary Wroth*, s. 25.

působí trošku jako výčitka, která by muže měla přesvědčit, aby se vrátil zpět k ní, když se ptá, zda opustí svého poddaného, protože ten, kdo nosí korunu lásky, by se měl chovat dobře k těm, kdo jsou v jeho moci, protože ona je stále v moci lásky a chová se k němu hezky, takže i on by se tak k ní měl chovat. Trošku to vyznívá jako když si ona myslí, že to, že ho miluje, jí opravňuje žádat, aby se k ní vrátil a byl s ní.

*Love, and Reason once att warr
Jove came downe to end the jarr;
Cupid said love must have place
Reason that itt was his grace.
Jove then brought itt to this end:
Reason should on love attend
Love takes reason for his guid
Reason can nott from live slide.
This agreed, they pleasd did part
Reason ruling Cupids dart
Soe as sure love can nott miss
Since that reason ruler is.²⁵⁷*

V další básni od Mary Wroth se pojí Láska a Rozum. Domnívám se, že Láska by mohla představovat ženu, která na vše pohlíží s láskyplným pohledem, řídí se svou láskou a vše jí uzpůsobuje. Naproti tomu Rozum by představoval muže, který se lásce zcela nepoddává a řídí se svým vlastním rozumem, možná i na úkor lásky. Aby byl ukončen svár mezi nimi, musel na zem sestoupit Zeus, který rozhodl, že stejně jako lásku by měl doplňovat rozum, tak rozum by měl doplňovat lásku. Když jsou spolu a spolupracují spolu, vše je tak, jak má být.

*Beare part with me most straight and pleasant Tree,
And imitate the Torments of my smart
Which cruell Love doth send into my heart
Keepe in thy skin this testament of me:
Which Love ingraven hath with miserie,*

²⁵⁷ WROTH, Mary. *The Poems of Lady Mary Wroth*, s. 212-213.

*Cutting with griefe the unresisting part,
Which would with pleasure soone have learnd loves art
But wounds still cureless, must my rulers bee.*²⁵⁸

Poslední třetí ukázka Wrothiných veršů z *The Countess of Montgomery's Urania* je opět o nešťastné lásce. Žena má zranění na srdci, od kruté lásky. Chce se podělit se stromem o svoje utrpení, což by mohlo znamenat, že alespoň částí by se ho chtěla zbavit, aby se jí ulevilo, ale na druhou stranu chce, aby strom toto trápení uchoval, takže nechce úplně zapomenout. I zde se odráží její stálost a věrnost, že sice trpí, ale nemůže a možná ani nechce zcela zapomenout.

Mužské postavy Mary Wroth jsou téměř ve všem dokonalé, ale jejich jedinou a zásadní vadou je jejich nestálost. Naproti tomu ženské hrdinky zůstávají věrné a většina se snaží porozumět sama sobě prostřednictvím svého vlastního příběhu, ať už napsaného či vyprávěného. Dokonce uvažuje o životě vzdělaných žen, protože v některých situacích je vykresluje jako moudré rádkyně a badatelky.²⁵⁹

²⁵⁸ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*. In: LAMB, Mary Ellen (ed.) *Mary Wroth. The Countess of Montgomery's Urania*, s. 149.

²⁵⁹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 77.

3 WILLIAM SHAKESPEARE

William Shakespeare se narodil v dubnu roku 1564 ve Stratfordu nad Avonou, kde byl také ve středu dne 26. dubna 1564 pokřtěn²⁶⁰ v kostele Nejsvětější trojice.²⁶¹ Podle data jeho křtu zapsaného ve farní matrice²⁶² se různí badatelé a životopisci snažili odvodit přesné datum jeho narození. Nejčastěji bylo zmiňováno datum 23. dubna 1564, které bylo asi poprvé uvedeno Williamem Oldysem někdy mezi roky 1743 a 1750.²⁶³ K tomuto datu se přiklonil i Shakespearův znalec George Steevens, který ho měl získat od stratfordského učitele, který ve farní matrice našel poznámku, že se William Shakespeare narodil právě v tento den,²⁶⁴ ale v úvahu přicházelo i datum 22. dubna, které si Shakespearova vnučka Elizabeth Hall v roce 1626 vybrala pro svůj svatební den. Přestože se Shakespearovo narození slaví zároveň i s jeho úmrtím, tj. 23. dubna, americký autor Park Honan zmiňuje, že se mohl narodit 21. stejně jako 22. či 23. a že není pravděpodobnější, že to byla neděle 23. dubna²⁶⁵ více než sobota 22. dubna.²⁶⁶ Křest nově narozených dětí byl velmi důležitý, protože v případě, že zemřela nepokřtěná, čekalo je zatracení²⁶⁷ a William Shakespeare se narodil v době, kdy zemi zasáhl nejhorší mor od dob Černé smrti.²⁶⁸ William se narodil jako třetí z celkových osmi dětí Johna Shakespeara²⁶⁹ a jeho manželky Mary²⁷⁰ Ardenové.²⁷¹ Rodiče pro syna

²⁶⁰ Williamovým kmotrem se stal obchodník s galanterním zbožím a zároveň soused Shakespearových rodičů z Henley Street William Smith a pastor, který ho pokřtil byl John Bretchgirdle. (SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský, s. 20.)

²⁶¹ Děti se obvykle křtily podle doporučení Knihy modliteb, tj. ne později než v neděli, další možností byl jiný svátek po narození dítěte. (WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*, s. 23-24.)

²⁶² ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 3.

²⁶³ HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*, s. 15.

²⁶⁴ SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský, s. 20.

²⁶⁵ „Protože neděle v roce 1564 připadala na 23. dubna a první svátek na úterý 25. dubna (svátek svatého Marka), měl být William Shakespeare – narodil-li se skutečně 23. dubna – správně pokřtěn již 25. dubna. Datum křtu 26. dubna sice nevylučuje datum narození 23. dubna, ale umožňuje zároveň data 21. a 22. dubna. Rozhodující okolností pro volbu 23. dubna zřejmě bylo, je a bude, že na tento den připadá den svatého Jiří, patrona Anglie.“ (SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský, s. 20-21.)

²⁶⁶ HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*, s. 16.

²⁶⁷ SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský, s. 20.

²⁶⁸ HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*, s. 11.

²⁶⁹ John Shakespeare byl rukavičkář, který také obchodoval s vlnou. „Stal se zámožným měšťanem, byl postupně radním, smírcím, soudcem, pokladníkem, ochutnávačem chleba a piva a v roce 1558 byl zvolen jedním ze čtyř stratfordských strážníků.“ Bohužel jeho profesní a obchodní úspěchy neměly dlouhého trvání, a nakonec skončil ve dlužích, že musel prodat i část svých pozemků a nemovitostí. (SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský, s. 17-18.)

²⁷⁰ Mary Ardenová byla dcerou Roberta Ardena, který pronajímal Richardu Shakespearovi, otci Johna Shakespeara, dům a pozemky, takže Williamovi rodiče se znali již od dětství. (ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 19.)

²⁷¹ WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá, s. 26-27.

chtěli řádné klasické vzdělání,²⁷² a tak navštěvoval obecnou školu a od sedmi let pak²⁷³ bezplatně díky svému otci stratfordskou školu King's New School, kde se vzdělával v latině²⁷⁴ a poznal takové velké autory jako např. Vergilia, Horatia či Ovidia.²⁷⁵

Dne 27. listopadu 1582 osmnáctiletý William Shakespeare získal povolení k sňatku²⁷⁶ s o osm let starší Anne Hathaway od worcesterského biskupa.²⁷⁷ Toto povolení bylo potřeba kvůli nezletilosti ženicha a zároveň jim umožnilo vzít se po pouze jediném oznámení ohlášek,²⁷⁸ které byly zveřejněny 30. listopadu, to znamená, že samotný sňatek proběhl ještě v ten samý den nebo o den později,²⁷⁹ a za šest měsíců se jim narodila prvorozená dcera Susanna²⁸⁰, která byla pokřtěna dne 26. května 1583.²⁸¹ Období mezi roky 1585 a 1592 se nazývá „ztracená léta“,²⁸² protože se nedochoval ani jediný dokument z tohoto období jeho života a není známo, kde byl, a co dělal. Z 2. února 1585 pocházejí křestní listy jeho nově narozených dvojčat Judith²⁸³ a Hamneta,²⁸⁴ jejichž kmotry se stali přátelé a sousedé Shakespeareových Hamnet a Judith Sadlerovi, kteří vlastnili pekařský obchod a kteří naopak pojmenovali svého syna William. Když se Shakespeare přestěhoval do Londýna, bydlel ve čtvrti Shoreditch, kde jeho sousedy byli synové Jamese Burbage Cuthbert a Richard se svými rodinami, komik Richard Tarlton, Robert Greene, ale také Christopher Marlowe.²⁸⁵

²⁷² GREENBLATT, Stephen. *William Shakespeare: Velký příběh neznámého muže*, s. 14.

²⁷³ WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá, s. 32.

²⁷⁴ GREENBLATT, Stephen. *William Shakespeare: Velký příběh neznámého muže*, s. 14.

²⁷⁵ ACKROYD, Peter. *Albion: kořeny anglické imaginace*, s. 225.

²⁷⁶ Existuje řada spekulací ohledně Shakespeareovi nevěsty, protože „na kauci pro udělení povolení ke sňatku Williama Shagspera a Anne Hathawayové je datum 28. listopadu, ale v archivu ve Worcesteru je také povolení ke sňatku udělení o den dříve, 27. listopadu, pro svatbu Williama Shaxpera a Anne Wheathleyové z Temple Graftonu.“ Většina badatelů souhlasí s názorem, že se jednalo o chybu úředníka. (GREENBLATT, Stephen. *William Shakespeare: Velký příběh neznámého muže*, s. 103-104.)

²⁷⁷ WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá, s. 39-40.

²⁷⁸ Se sňatkem Williama a Anne se pospíchalo, protože se blížila doba Adventu, během kterého byly omezeny, a v období od 27. ledna do 7. dubna byly také zakázané, takže by hrozilo, že se jejich dítě narodí jako nemanželské. (ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 87.)

²⁷⁹ ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 87-88.

²⁸⁰ V roce 1607 se Susanna provdala za doktora Johna Halla, se kterým měla dceru Elizabeth. (WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá, s. 57.)

²⁸¹ HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*, s. 89.

²⁸² Podle Ackroyda je možné, že se Shakespeare v této době připojil k nějaké skupině herců, kteří cestovali přes Stratford nad Avonou. (ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 96.)

²⁸³ V únoru 1616 se Judith provdala za Thomase Quineyho, ale záhy po svatbě vypukl skandál, že novomanžel má poměr s Margaret Wheelerovou, která v březnu při porodu zemřela a s ní i její novorozené dítě. (WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá, s. 61.)

²⁸⁴ SHAKESPEARE, William. *Dilo*. Překlad Martin Hilský, s. 27.

²⁸⁵ ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 95, 162.

„Všechny prvky Shakespearova života se jakoby setkaly v jeho dramatu. Tak se například v jeho klasických kouzlech propojují lidové příběhy z doby dětství ve Warwickshiru a školní četba latinské literatury. Jeho životopis nabízí i jiné závěry. ‚Chybějící roky‘, kdy možná pracoval jako učitel v domě rekusanta, skrývají v sobě záhadu, bez níž není život spisovatele úplný. Cesta do Londýna a práce ho připravily pro těžké a divoké divadelní podnikání. Jeho brzký úspěch jako dramatika, který předčil jeho pověst jako herce, přímo plynul ze schopnosti uspokojit dav,“²⁸⁶ protože pozoroval, co lidi mají rádi, ale zároveň jejich vkus vytvářel,²⁸⁷ přestože do roku 1592 nebylo žádné z jeho děl vtištěno, byl v Londýně známým dramatikem.²⁸⁸ V roce 1596 zemřel jeho jediný jedenáctiletý syn Hamnet, který měl pohřeb 11. srpna. Záhy poté byl Williamovu otci udělen erb od Krále heroldů Podvazku a získal titul gentlemana, což prostřednictvím dědictví získal i on,²⁸⁹ ale protože pro anglickou společnost bylo důležité dodržování dané hierarchie, kdy výše postavení vždy očekávali od níže postavených ať už úklonu nebo například smeknutí klobouku, v roce 1602 podal genealog z Yorku stížnost na povýšení osob nízkého původu, mezi nimiž byl i Shakespeare.²⁹⁰

Za svého života William Shakespeare působil v různých divadelních skupinách. Z *Queen's Men* se přesunul k *Lord Strange's Men*, dále pokračoval k *Pembroke's Men* až nakonec zůstal u *Lord Chamberlain's Men*. Tito herci v jeho životě měli důležitou roli, protože to nebyli pouze jeho kolegové, ale také blízcí přátelé.²⁹¹ Dne 14. května 1603 byl na žádost nového anglického krále Jakuba I. udělen divadelní společnosti *Lord Chamberlain's Men* královský patent a společnost byla přejmenována na *King's Men*. V patentu byli herci uvedeni v tomto pořadí: „*Lawrence Fletcher, Willaim Shakespeare, Richard Burbage, Augustine Phillips, John Heminges, Henry Condell, William Sly, Robert Armin a Richard Cowley*.“ Velký anglický básník a dramatik William Shakespeare zemřel 23. dubna 1616 ve věku dvaapadesáti let. Pohřben byl ve svém rodném městě v kostele Svaté Trojice.²⁹²

²⁸⁶ ACKROYD, Peter. *Albion: kořeny anglické imaginace*, s. 222-223.

²⁸⁷ ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 171.

²⁸⁸ SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský, s. 37.

²⁸⁹ ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 270, 274.

²⁹⁰ GREENBLATT, Stephen. *William Shakespeare: Velký příběh neznámého muže*, s. 61, 65.

²⁹¹ ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 174, 209.

3.1 Shakespeare jako básník

V Shakespearově době byla jeho básnická tvorba velice populární a mnohdy vydávanější než jeho divadelní hry, přestože v dnešní době je tomu naopak. Shakespearova poezie zvýšila jeho literární postavení, protože se obracela na intelektuálnější čtenáře, a dokazoval, že se může srovnávat s autory, kterým se dostalo univerzitního vzdělání jako například Christopher Marlowe nebo Thomas Lodge. Jeho poezie mu umožnila získat vysoce postavené patrony. Své básně věnoval devatenáctiletému Henrymu Wriothesleymu, třetímu hraběti ze Southamptonu,²⁹³ krásnému a velmi kultivovanému muži,²⁹⁴ který se stal jeho mecenášem. Henryho rodiče se rozešli, když byl malý, protože otec matku obvinil z cizoložství, a chlapec měl zakázáno se s ní vídat. V osmi letech se stal bohatým dědicem, protože jeho otec zemřel.²⁹⁵ Byl svěřen do péče Williama Cecila, lorda Burghleyho, aby královna Alžběta I. mohla mít pod kontrolou jeho „katolické sklony“. Dostalo se mu dobrého vzdělání, studoval i na John's College v Cambridgi, kde v roce 1589 získal diplom.²⁹⁶ A dokonce je velmi pravděpodobné, že když se dne 2. května 1594 Southamptonova ovdovělá matka Mary znovu provdala za královnina pokladníka Thomase Heneage, který zajišťoval platby hercům u královského dvoru, napsal Shakespeare na oslavu jejich manželství hru *Sen noci svatojánské*.²⁹⁷

Jak již bylo zmíněno, když se v roce 1593 zavřela divadla kvůli morové epidemii, špatně na tom byli herci, ale ještě mnohem hůře autoři. Byl to právě tento rok, ve kterém vyšlo první Shakespearovo tištěné dílo. Tiskař a zároveň nakladatel Richard Field vydal veršovaný epos obsahující 1194 veršů s názvem *Venuše a Adonis*, kde byl William Shakespeare uveden jako jeho autor. Shakespearova básnická prvotina se stala tak populární, že v roce 1596 došlo na prodej práv na tuto hru a během dalších patnácti

²⁹² SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský, s. 44, 48.

²⁹³ Hrabě ze Southamptonu se společně s hrabětem z Essexu podílel na spiknutí proti královně Alžbětě I. Oba byli zatčeni a uvězněni v Toweru. Zatímco Essex byl 25. února 1601 popraven (SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský, s. 43.), Southampton strávil zbytek Alžbětiny vlády zavřený v Toweru ve společnosti své milované kočky. (WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá, s. 90.)

²⁹⁴ WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá, s. 72.

²⁹⁵ GREENBLATT, Stephen. *William Shakespeare: Velký příběh neznámého muže*, s. 195.

²⁹⁶ SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský, s. 39-40.

²⁹⁷ ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 195, 238.

let byla až šestnáctkrát opět vydána.²⁹⁸ „*Neopětovaná milostná vášeň byla v době evropské renesance konvenčním tématem mnoha básní a próz. Shakespeare tuto konvenci převzal, zároveň ji však podstatně proměnil. Už v jeho básnické prvotině se projevil onen svár tradice a experimentu, který je společným znakem jeho her a básní.*“²⁹⁹ V renesančních příbězích to byl obvykle muž, který byl nešťastně zamilován do ženy, jež jím pohrdala, ale u Shakespeareovy básně *Venuše a Adonis* je to naopak. Venuše je zamilována, zatímco Adonis jí odmítá. Shakespeare se zde neřídí petrarkovským modelem milostného vztahu, ale pokračuje v ovidiovské tradici, protože v jeho díle se objevují eroticky agresivní ženy a Shakespeare se inspiroval v jeho *Proměňách*.³⁰⁰ I v tomto tragickém příběhu se Shakespeare nebránil použít narážky na důležitá témata své doby, např. strach lidí z morové epidemie³⁰¹ a Peter Ackroyd uvádí, že vzhledem k tomu, že báseň byla určena pro Southamptonu, mohlo se jednat o jakési pokračování básně *Narcissous*, která byla také určena Southamptonovi. Byla napsaná jedním z Burgleyových sekretářů a autor nepřímo vyčínil hraběti za to, že je stále svobodný.³⁰²

Podle Ackroyda existuje možnost, že v roce 1593 Shakespeare působil jako Southamptonův sekretář, a že jeho druhá erotická báseň *Znásilnění Lukrécie*³⁰³ byla napsána v Titchfieldu.³⁰⁴ Stejně jako u první básně jejím vydavatelem byl Richard Field, který jí dokonce i osobně prodával na hřbitově katedrály sv. Pavla, ale *Znásilnění Lukrécie* již neměla takový úspěch jako *Venuše a Adonis*, a proto druhé vydání bylo k dispozici až v roce 1598.³⁰⁵ Na rozdíl od první básně, jejíž hlavním tématem byl ženský chtíč, v této to byl naopak ten mužský.³⁰⁶ Když se Lukréciein manžel Collatinus účastnil polního tažení, princ Tarquin se rozhodl svést jeho krásnou a věrnou ženu. Lukrécie ho odmítla, a tak jí znásilnil³⁰⁷ a ona si nakonec vzala život.³⁰⁸

²⁹⁸ LYNE, Charlotte. *Shakespeare a jeho svět*, s. 82-84.

²⁹⁹ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 731.

³⁰⁰ Tamtéž, s. 731.

³⁰¹ LYNE, Charlotte. *Shakespeare a jeho svět*, s. 84.

³⁰² ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 193.

³⁰³ Peter Ackroyd zmiňuje možnost, že zmíněná báseň mohla také být napsána pod záštitou nebo vlivem Mary Sidney Herbert, hraběnky z Pembroku. (ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 227.)

³⁰⁴ ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 196, 225.

³⁰⁵ LYNE, Charlotte. *Shakespeare a jeho svět*, s. 87-88.

³⁰⁶ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 734.

³⁰⁷ Znásilnění jako trestní čin bylo možné vyložit dvěma způsoby. „Došlo-li ke znásilnění dívky nebo ženy proti její vůli, byl to zločin, za který násilník mohl dostat trest smrti. V druhém případě bylo znásilnění chápáno jako únos či krádež vdané ženy a majetku jejího manžela. Pokud žena vdaná nebyla, šlo o vynucený sňatek, kterým se násilník mohl mocnit majetkových práv jejího otce. To znamená, že anglické

V renesanci byly postavy Venuše i Lukrécie oblíbenými literárními náměty, ale i pro samotné malíře. V Anglii k popularitě příběhu *Venuše a Adonise* přispěl Arthur Golding, který přeložil Ovidiovy *Proměny*. Lukrécie se objevuje v Liviově i Ovidiově *Kalendáři*. Tento námět použil i Geoffrey Chaucer ve své *Legendě o dobrých ženách* nebo John Gower v básni *Confesso Amantis*.³⁰⁹

3.2 Shakespearovy sonety

Určitou inspiraci pro psaní sonetů měl William Shakespeare všude kolem sebe, protože v jeho dětství byly velmi populární sonety Thomase Wyatta a Henryho Howarda, hraběte ze Surrey. Mohl také znát překlady některých Petrarkových sonetů od Thomase Watsona, ale byly zde také Ronsardovy sonety nebo Spenserovy verze sonetů Joachima Du Bellaye a v roce 1591 vycházející sbírka *Astrofel a Stella*.³¹⁰ Není zcela známo, kdy Shakespeare své sonety napsal, ale předpokládá se, že začal na počátku 90. let 16. století a většina pak vznikla kolem roku 1600.³¹¹ Tuto domněnku potvrzuje i fakt, že existují zcela jasné asociace mezi sonety a některými Shakespearovými ranými hry. Podle Petera Ackroyda se jedná o tyto hry: *Komedii omylů*, *Dva šlechtici z Verony*, *Marné lásky snaha*, a dokonce i *Edward III*. Zároveň v 90. letech bylo psaní sonetů značně populární.³¹² Vydání Shakespearových sonetů dne 20. května 1609 vzbudilo obrovskou pozornost doprovázející množství dohadů, komentářů a spekulací. *Shakespearovy sonety*, které byly s největší pravděpodobností vydány bez autora souhlasu, protože titulní strana se lišila od všech jeho dosud vydaných děl – nebylo tam uvedeno celé jeho jméno, byly vydány Thomasem Thorpem a vytištěny Georgem Eldem. Dokonce byly prodávány hned u dvou knihkupců, a to Williama Aspleye a Johna Wrighta.³¹³ „Z prvního kvartového vydání Sonetů, jemuž se mnohdy říká ‚knihá zvaná Q‘, se dodnes zachovalo třináct výtisků. Šest z nich je

*slovo ‚rape‘ označovalo jednak znásilnění ženského těla, jednak trestný čin majetkový, rovnající se krádeži.“ V Shakespeare a jeviště svět se můžeme dočíst, že právní příručky dokonce uváděly, že pokud žena po znásilnění otěhotněla, byl to jasný důkaz toho, že s pohlavním stykem souhlasila. (HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 735.)*

³⁰⁸ LYNE, Charlotte. *Shakespeare a jeho svět*, s. 87.

³⁰⁹ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 734.

³¹⁰ HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*, s. 183.

³¹¹ SHAKESPEARE, William. *Dilo*. Překlad Martin Hilský, s. 40.

³¹² ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 286.

³¹³ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 747.

v Anglii, šest v Americe a jeden ve Švýcarsku.“³¹⁴ Vzhledem k tomu, že Shakespearovy sonety neměly zas takový úspěch, znovu byly vydány až v roce 1640 Johnem Bensonem pod názvem „Básně napsané Will. Shakesparem Gent.“.³¹⁵ Toto vydání jako první mělo snahu přesvědčit, že sonety jsou adresovány ženě, a zároveň se pokusilo o změnu pořadí uvedených sonetů,³¹⁶ některé dokonce spojil dohromady v básně a použil pro ně triviální názvy jako například *Pozvání na svatbu*, která je spojením prvních vět několika sonetů.³¹⁷

Sonety byly věnovány panu W. H., ale toto věnování nebylo podepsané Shakesparem jako tomu bylo například u předchozích básní *Venuše a Adonis* a *Znásilnění Lukrécie*, ale vydavatelem Thomasem Thorpem, což potvrzuje tvrzení, že Shakespeare nedal souhlas s vydáním sonetů. Otázkou zůstává, kdo byl pan W. H.,³¹⁸ kterého většina z prvních sedmnácti sonetů měla přesvědčit, aby se oženil a zplodil potomka, proto bylo velice pravděpodobné, že se jednalo o objednávku rodiny daného mladíka.³¹⁹ Nejčastěji je zmiňovaný Henry Wriothesley, třetí hrabě ze Southamptonu, jehož poručníkem byl lord Burghley. Každý poručník měl právo svému svěřenci domluvit sňatek s tím, že pokud ho on po svých jednadvacátých narozeninách odmítl, musel zaplatit druhé straně odškodné, jehož výši stanovoval vrchní opatrovník. Tuto pozici zastával také lord Burghley, který svému šestnáctiletému nebo sedmnáctiletému svěřenci navrhl sňatek se svou vnučkou Elizabeth de Vere. Mladý Southampton ho odmítl s tím, že neodmítá jeho vnučku, ale sňatek obecně,³²⁰ protože po velmi nepříjemném rozchodu svých rodičů asi byl i podezřívavý vůči ženám.³²¹ Vzhledem k tomu, že se rodina jistě začala bát velkého zásahu do rodinného jmění způsobeného případným odškodným, vyvíjela na Southamptonu tlak, aby se oženil a zplodil dědice. Nakonec se v roce 1598 tajně oženil s Alžbětinou dvorní dámou Elizabeth Vernon, která čekala jeho dítě.³²² Druhým adeptem na iniciály W. H. byl William Herbert, třetí hrabě z Pembroku. V patnácti letech se dojednával jeho sňatek

³¹⁴ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 747.

³¹⁵ WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá, s. 187.

³¹⁶ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 748-749.

³¹⁷ WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá, s. 187.

³¹⁸ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 747-748.

³¹⁹ WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá, s. 102.

³²⁰ GREENBLATT, Stephen. *William Shakespeare: Velký příběh neznámého muže*, s. 196.

³²¹ HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*, s. 175-176.

³²² GREENBLATT, Stephen. *William Shakespeare: Velký příběh neznámého muže*, s. 196, 219.

s dcerou George Careyho Elizabeth Carey.³²³ O toto manželství se značně zasazoval i jeho strýc Robert Sidney, ale kvůli Williamově váhavosti i nechuti se oženit, jednání bylo zrušeno.³²⁴ O dva roky později na něj rodiče naléhali, aby se oženil s vnučkou lorda Burghleye Bridget de Vere, což také odmítl,³²⁵ proto mohli jeho rodiče Henry Herbert nebo Mary Sidney Herbert požádat Williama Shakespeara o napsání sonetů.³²⁶ Kolem roku 1600 se William Herbert zapletl se svěřenkyní Williama Knollyse Mary Fitton, vestálkou královny Alžběty I., která „přijala slib a bílý šat panenské cudnosti.“ I když mu porodila syna, odmítl si jí vzít za manželku.³²⁷ Teprve v roce 1604 se oženil, jeho manželkou se stala dcera hraběte ze Shrewsbury Mary Talbot, ale žádný z jejich potomků nepřežil dětství.³²⁸

Pro anglické sonety vznikající v 90. letech 16. století bylo typické a módní, že se básníci hlavně snažili naznačit určitou temnotu a jakoby ukrýt v nich svá tajemství,³²⁹ proto za další záhadu *Shakespearových sonetů* je považována osoba Dark Lady neboli Černé dámy, která není typickou představitelkou sonetové krásy. V běžných sonetech básník téměř uctívá ženu, která je pro něj nedosažitelná, a jeho láska nikdy nedojde naplnění. Naopak Shakespeareova kráska je dosažitelná příliš snadno, ale je také zrádná a básníka podvádí i s jeho vlastním mladým přítelem. Ani v jednom z jeho sonetů není klasická sonetová kráska jako byla například Laura, Stella nebo Beatrice.³³⁰ Po několik staletí badatelé přemýšleli, která osoba se skrývá pod jménem Černá dáma, a proto také existuje řada navržených žen, které Shakespeare znal a které se tedy mohly stát inspirací k sonetům. Mezi jednou z navrhovaných je dvorní dáma Mary Fitton, která porodila dítě patronovi shakespearovské divadelní společnosti Williamovi Herbertovi. Dále to mohla být královnina favoritka Luce Morgan, která měla africký původ, nebo básnička Aemilia Lanyer,³³¹ která byla milenkou lorda Hundsona, patrona Lord Chamberlain's Men. Také se znala s hudebníkem Robertem Johnsonem, který se Shakespearem několikrát spolupracovat, a členové její rodiny hudebně doprovázeli Shakespeareovy hry, která se

³²³ ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 284.

³²⁴ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 57-58.

³²⁵ HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*, s. 182.

³²⁶ ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 284-285.

³²⁷ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 252-253.

³²⁸ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 99.

³²⁹ HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*, s. 181.

³³⁰ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 777-779.

³³¹ KEMP, Theresa D. *Women in the Age of Shakespeare*, s. 106-107.

hrály v paláci. V úvahu by také přicházela černá prostitutka z Turnmill Street v Clerknwell.³³² Objevily se také zvěsti, že by to mohla být Jane Davenant a její syn dramatik a básník William Davenant pak Shakespearovým nemanželským synem. Davenant Shakespeare velice obdivoval a tyto zvěsti nikdy nedementoval ani naopak.³³³ Jednu zajímavou teorii zmiňuje i Stanley Wells, totiž že jeden německý vědec měl najít důkazy, že Černou dámou byla Elizabeth Vernonová, manželka hraběte ze Southamptonu, se kterou měl mít Shakespeare nelegitimní dceru, a ta se provdala za barona Spencera. To by znamenalo, že britští princové William a Harry jsou vzdálení příbuzní Williama Shakespeara.³³⁴ Ale existují i názory, že by to mohla být Penelope Rich nebo manželka jednoho jeho přítele nebo dokonce jeho vlastní manželka Anne Hathaway kvůli sonetu 145, kde se objevuje slovní hříčka s jejím jménem.³³⁵

Shakespearovy sonety nejsou tematicky zcela klasické, protože se tam nedvoří své lásce, neopěvuje jí, nenařiká nad neopětovanou láskou, ale jedním z hlavních témat je rozmnožování, což je zcela neobvyklé. Básník vyzývá mladíka, aby vytvořil svou kopii.³³⁶ Otázka následnictví byla důležitá pro krále i královnu a tím pádem i pro celý osud království, ale stejně tak jí řešily šlechtické rody, protože řada jich vymřela, neboť neměla mužské dědice, například v yorském hrabství v období mezi roky 1603 až 1642 jich vymřelo na sto osmdesát. Na druhou stranu téma plození se v literatuře objevovalo již od dob Platóna a Shakespeare znal *Epištolu přesvědčující mladého urozeného muže o nutnosti manželství* Erasma Rotterdamského, protože se objevila v knize Thomase Wilsona *Umění rétoriky*, nejznámější příručce rétoriky v Shakespearově době. Stejně jako se na stratfordské škole kladl důraz na studium Ovidiových Proměn, tak i právě na studium této Wilsonovy příručky. I Shakespearova sbírka sonetů byla rozdělena na dvě části, i když jaksí netradičně, protože většinu sonetů byla věnována mladému muži. Martin Hilský upozorňuje na to, že v renesanci nebylo neobvyklé, že k vyjádření mužského přátelství se používala „rétorika lásky“, ale i přesto je v Shakespearově podání určitým způsobem neobvyklá a nekonvenční, a že z tohoto hlediska připomíná

³³² ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 288-289.

³³³ KASTNEROVÁ, Martina. *Shakespeare a teorie interpretace*, s. 20.

³³⁴ WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá, s. 398.

³³⁵ KEMP, Theresa D. *Women in the Age of Shakespeare*, s. 107.

³³⁶ GREENBLATT, Stephen. *William Shakespeare: Velký příběh neznámého muže*, s. 198.

dalšího renesančního umělce Michelangela Buonarrotiho, protože i on věnoval své sonety jak muži, tak i ženě.³³⁷

Sbírka obsahuje 154 sonetů, ve kterých se Shakespeare obrací k muži i k ženě, ale u většiny sonetů je obtížné rozlišit, zda ho směřuje právě k oné ženě nebo muži, protože ani v jednom nepoužívá žádné konkrétní jméno. K této složitosti rozlišení osoby podle mého názoru přispívá i samotný anglický jazyk, který na rozdíl od češtiny nerozlišuje rody, například u přídavných jmen nebo se nemění koncovka u sloves. S těmito nuancemi, které ovlivňují význam, se museli vypořádat všichni překladatelé Shakespearových sonetů do českého jazyka včetně Martin Hlinský, jehož překlad byl pro tuto práci použit. První sedmnáct sonetů se tedy orientuje na důležitost zplodit potomky. Snaží se přesvědčit krásného mladíka, aby svou krásnou tvář zachoval prostřednictvím svých dětí. Básník ho označuje za nepřítele pro sebe sama, když nepřemýšlí o zachování své krásy, protože čas je neúprosný, nemá slitování s nikým. Všechny tyto sonety jsou si tematicky značně podobné, i když například v sonetu 7 přirovnává mladíkovu krásu k pohybu slunce na obloze. *„Když vyšplhá se na nebeskou bání a k půli pouti své se zvolna blíží, je jako zralý muž, co zbožňován je pořád tak, že všichni k němu vzhlíží.“* Ale obdiv, který mu lidé věnují, začne upadat, stejně jako když slunce začne sestupovat z oblohy, a to nastane v případě, když nebude mít syna. Zčásti odlišný od jiných těchto sedmnácti sonetů se zdá sonet 9, protože tam básník zmiňuje vdovu. Převážně se obrací na mladíka s tím, jak je důležité zachovat jeho krásu a žena představuje pouze „půdu“ nebo „cudný sad“, které ji zachovají, ale v sonetu 9 se poprvé objevuje myšlenka, že bude mít manželku, která by po jeho smrti mohla truchlit. *„... kdybys měl dítě, tvoje vdova v něm by mohla milovat tvou podobu.“* Básník se snaží mladíka přesvědčit různými způsoby, aby zplodil potomka. Mladík se podle něj dostatečně nemiluje, když nechce zachovat svou krásu, protože by to byl dárek pro přírodu i pro celý svět, že by zde zůstal jeho krásný obličej. V sonetu 13 dokonce používá srovnání s domem, že to, že nechce zachovat svou krásu je stejné, jako kdyby nechal zchátrat krásný dům. V posledním sedmnáctém sonetu se ho básník snaží přesvědčit mladíka i tím způsobem, že když zde nezanechá dědictví své krásy, tak nikdo neuvěří jeho veršům, až je bude

³³⁷ HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*, s. 759-760, 1587.

číst, že byl tak krásný. A zároveň jeho krása bude zachována dvěma způsoby. „*Kdybys však dítě měl, pak – jaký div – v něm a v mé básni – dvakrát! – byl bys živ.*“³³⁸

V sonetu 18 pokračuje důležitostí zachovat mladíkovu krásu, ale prostředkem již nejsou potomci, ale jeho krásu zachová navěky svými verši, což zmiňuje i v sonetu 54: „*A tak i ty – až jednou uvadneš, tvou mladou krásu zachová můj verš.*“ a v následujícím sonetu 55 pokračuje: „*V mých verších přežiješ, tím jsem si jist, a v očích všech, co budou je kdy číst.*“ Po sonetech s tematikou plození se přesouvá na sonety opěvující krásu dané osoby. Ne ve všech případech je zcela jasné, zda opěvuje ženu či muže, ale například v sonetu 20 to z textu jasně vyplývá: „*Tak krásnou, ženskou tvář, můj milý, máš, že bych ti mohl říkat moje milovaná, ...*“ a pokračuje „*Tvá láska patří mně, ač vybaven Přírodou byl jsi k potěšení žen.*“ Následují sonety o lásce, ve kterých se odráží i básníkovo utrpení a neštěstí, protože vztah s danou osobou by mohl být komplikovaný a ohrozit i jejich pověst, což představuje sonet 36. „*Radši se k tobě nebudu už znát a ty se za mne nebudeš už rdít – ne, nesmíš přízeň najevo mi dát a kvůli mně svou pověst poškodit.*“ Pověst by mohla být ohrožena, pokud by se jednal o vztah mezi muži, nebo vztah s vdanou ženou, popř. se mohlo jedna i nerovný vztah, protože v alžbětinské době urození lidé kladli velký důraz na dodržování hierarchie. Zajímavé je, že závěrečné dvojverší ze sonetu 36: „*Tím by tvá láska poškodila mne: může být má, ale tvoje pověst ne?*“ se opakuje v sonetu 96, kde jsou vytýkány hříchy mládí a sloky pokračují: „*Ach, kolik jehňátek by za své vzalo, kdyby vlk chodil v rouše beráncím? A ctitelů ty nikdy nemáš málo, každého snadno omráčíš – máš čím.*“ V případě, že by adresátem byl William Herbert, znělo by to jako odkaz na jeho skandál s Alžbětinou dvorní dámou vestálkou Mary Fitton, kterou svedl a odmítl se s ní oženit. I když hrabě ze Southamptonu také svedl Alžbětinu dvorní dámu Elizabeth Vernon, ale na rozdíl od Herberta se s ní tajně oženil. Sonety 40-42 spojuje určitý nádech zrady, křivdy a zklamání, protože muž, kterého miluje, mu odvedl ženu, kterou miluje. Jsou to s největší pravděpodobností tyto sonety, podle kterých si někteří badatelé myslí, že by Černá dáma mohla být Mary Fitton, kterou Herbert svedl, nebo Elizabeth Vernon, která se provdala za Southamptonu.³³⁹

³³⁸ SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský.

³³⁹ Tamtéž.

Přibližně od sonetu 68 se opěvovaná osoba mění ve zrádnou, ale jindy zase básník nevěří ani pomlouvám s ní spojovanou, naopak je to pokrytectví od těch, co pomlouvají, protože v sonetu 70 zaznívá: „*Ať na tebe si kdo chce špínu kydá – krása a pomluva vždy spolu jdou - , ta zášť ti přece na kráse jen přidá: očernit blankyt vrány nemohou.*“ Další téma, které se prolíná některými sonety, je čas. Čas, který bere krásu, a všechno je díky němu pomíjivé. Nakonec se dostává k zrádné a prohnané dámě, která získala jméno Černá dáma díky sonetům jako například sonet 147: „... *že krásná jsi a že jsi moje světlo, když jsi jak noc a černější než peklo.*“ nebo sonet 152: „*Lhal jsem jim, lhal, že krásná jsi a věrná, když pravda je, žes falešná a černá.*“³⁴⁰

Nálada a pocity se v průběhu sbírky zcela mění. Začátek je o přesvědčování, jak důležité je zplodit potomky, kteří by zachovali otcovu krásu. Pokračuje se sonety o lásce, které by ale nemusely být zcela o přátelství mezi muži, platonické lásce k muži nebo dokonce o mileneckém vztahu mezi nimi, ale možná i o otcovské lásce. Některé sonety vyprávějící o utrpení z lásky by se daly interpretovat i jako otcova ztráta syna a William Shakespeare v roce 1596 přišel o svého jediného syna Hamneta, proto se domnívám, že by tam mohl být i kdyby jenom malý vliv této ztráty. Mohlo by se jednat například o sonet 28, kdy mu žal nedá spát, trpí ve dne v noci a ta osoba se mu stále vzdaluje, a mrtvý se postupem času začnou ve vzpomínkách vzdalovat, i když srdce stále bolí. Vždyť prvních sedmnáct sonetů mluví o důležitosti potomků a on ztratil dědice, který by zachoval jeho samého, až jednou zemře. Stejně tak si myslím, že by si mohl vytvořit třeba i otcovský vztah k danému mladíkovi, kterého obdivoval. Od sonetů o lásce pokračuje k dalším, kde se již objevuje i žena, kterou miluje, a to ve společnosti muže, kterého miluje. Další sonety o lásce působí již jinak než ty předešlé, které připomínaly utrpení z nedosažitelné či neopětované lásky, zde daná osoba již vystupuje jako zrádná a nestálá a mohla by ho i podvádět. Ke konci jsou sonety vášnivější, a kromě lásky se tam objevuje i nenávisť.³⁴¹

Není zcela jasné, v jakém pořadí Shakespeare své sonety, ve kterých nechybí ani oplzlé hříčky a sexuální vtipy včetně diskrétních narážek na mužská a ženská pohlaví, napsal.³⁴² Ackroyd ho dokonce označuje za nejchlípnějšího dramatika v alžbětinské

³⁴⁰ SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský.

³⁴¹ Tamtéž.

³⁴² HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*, s. 180-181.

době, protože diváci vyššího i nižšího postavení si takovýto humor v podobě slovních hříček i sexuálních narážek užívali, proto i sonety jsou plné sexuálního humoru. Dokonce i cestovaně, kteří v alžbětinské době navštívili Londýn, byli překvapeni velkou otevřeností, promiskuitou a svobodnou a zároveň oplzlou konverzací mezi muži a ženami.³⁴³

³⁴³ ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*, s. 294.

ZÁVĚR

Záměrem diplomové práce bylo prozkoumat, zda je možné nalézt paralely mezi díly čtyř vybraných literátů alžbětinské doby a událostmi v jejich životech. A následně také porovnat jednotlivá díla mezi sebou a nalézt společné znaky, popřípadě odlišnosti.

V závěru této práce lze konstatovat, že můžeme nalézt určité paralely mezi životem Philipa Sidneyho a jeho sonetovou sbírkou *Astrofel a Stella*, Robertem Sidneyem a jeho sonety, Mary Wroth a jejími vybranými básněmi ze třech jejích děl a Williamem Shakespearem a jeho sonety.

Philip Sidney do své sonetové sbírky *Astrofel a Stella* promítá nejen nedosažitelnou lásku k dámě, kterou představuje Stella, jež se prolíná téměř celou sbírkou, ale neopomíná ani další témata. V některých sonetech se inspiruje v renesanci populární antickou kulturou, protože zmiňuje řecké a římské bohy, např. Apollóna, Venuši či samotného Dia, ale také se zde objevují zmínky o politické situaci, protože jako dvořan anglické královny Alžběty I. byl poslán na různé diplomatické cesty včetně jednání například v Praze. Velice ho zasáhl zejména masakr hugenotů v Paříži, a proto se značně zajímal o vývoj v Nizozemí, které se mu stalo osudným, protože tam v roce 1586 v důsledku bitevního zranění přišel o život. Proto přímo v sonetech nalézáme zmínku o situaci ve Francii, v Nizozemí, v Irsku a například i ve Skotsku. Za svého života se cítil velice frustrovaný, protože nemohl naplno prokázat své politické a diplomatické schopnosti, neustále čekal na přízeň anglické královny Alžběty I., která by mu jeho přání, i když, jak zmiňuje i v sonetech, někteří to označovali spíše za ctižádostivost, umožnila. Bylo tomu spíše naopak, totiž že ho povolala pouze v případě nutnosti, když si ho například Vilém Oranžský zvolil za svého zástupce, kvůli čemuž byla nucena Philipa Sidneyho pasovat na rytíře. Ve své sbírce Sidney představuje i prostředí královského dvora spojeného s intrikami, závistí, pomluvami a falší. Stejně jako i u sonetů jiných autorů se často řešenou otázkou badatelů stala osoba opěvované krásky, v tomto případě Stelly. Sonet 37 potvrzuje domněnku, že se za ní skrývá Penelope Rich, protože hned několikrát do textu zakomponoval slovo „bohatá“ v anglickém překladu „rich“. Dokonce sonet uzavírá veršem, že její jedinou vadou je, že je Bohatá. Je dokonalá, ale je bohužel vdaná. I v Sidneyho sonetech se kromě platonické lásky objevuje odkaz na fyzickou lásku a na chtíč. Domnívám se, že

je to především sonet 83, který má určitý sexuální podtext a jako jediný má dokonce název – *Pro špačka Filipa*.

Paralely života Philipova mladšího bratra Roberta Sidneyho byly také nalezeny v jeho tvorbě. Inspirací pro jeho sonety je, podobně jako se objevuje občas i u jeho bratra, pocit frustrace. Robert celý život strávil ve službách anglické královny Alžběty I. a po smrti Philipa zdědil určité funkce a povinnosti, ale s postupujícím časem stále doufal v povýšení nebo návrat domů do Anglie ke své manželce a dětem, ale i na královský dvůr. Často se v sonetech objevuje až skoro pocit beznaděje, protože byl trpělivý a stále čekal, možná pod nějakým příslibem na změnu nebo jen s vírou, že jeho oddané a věrné služby budou oceněny. V Sidneyho sonetech se objevuje i inspirace boji, které zažil v Nizozemí, kde bojoval se svými bratry a kde ztratil svého staršího bratra, což mu nesmírně ovlivnilo celý život, protože se z ničeho nic stal hlavou celé rodiny Sidneyů, načež nemohl být vůbec připravený. Musel se také vyrovnat s určitým srovnáváním se svým bratrem, který představoval ideál tehdejšího muže jako dvořana, politika, diplomata, literáta. A i když Robert Sidney mohl působit jako šťastný a úspěšný muž, protože kromě šťastného manželství, které v alžbětinské době bylo spíše ojedinělé vzhledem k tomu, že většina sňatků mezi manžely se domlouvala s ohledem na rozšíření majetku, konexí a vlivu, a získal i uznávanou a důležitou pozici guvernéra, nedostávalo se mu toho, co si přál nejvíce. Ačkoli ho rodina navštěvovala, žil mimo svůj domov, mimo svou zemi a mimo královský dvůr, kde by byl více vidět a měl větší příležitost dokázat královně svou věrnost a oddanost, která by mohla být i odměněna. Obecně se Sidneyům královniny přízně nedostávalo, což způsobovalo i jejich finanční problémy, které měl jeho bratr Philip i jejich otec Henry. Sonety týkající se jeho frustrace z nenaplněných snů a přání lze rozdělit na dvě takové dvě skupiny, kdy v jedné se objevuje žena, které dal lásku neboli oddanost a věrnost, a v těchto sonetech bychom mohli tušit zpodobení anglické královny Alžběty I., a pak je druhá skupina, kde ubíhá čas a spíše je jeho melancholie zaměřená na něj, jako by se obviňoval, že za ta léta stále věřil daným příslibům. Přesto všechno se i u Roberta Sidneyho objevují sonety zaměřené na fyzickou lásku a chtíč, a i on má své opěvované krásky Lysu a Charys.

Mary Wroth byla velice vzdělaná žena, která patří mezi jednu z prvních originálních literátek působící za vlády královny Alžběty I. a krále Jakuba I., což jí umožnil nejen její vlastní talent, ale hlavně jméno její rodiny, protože díky literárnímu dědictví Sidneyů se mohla věnovat psaní. Velký vliv na ní jistě měla její teta Mary

Sidney Herbert, hraběnka z Pembroku, která se také věnovala literatuře, ale hlavně ve svém domě ve Wiltonu pořádala setkání pro různé umělce, literáty, básníky apod. A Wilton často navštěvovala i její neteř Mary. Wrothiny básně a sonety jsou v porovnání s ostatními mužskými autory ojedinělé v tom, že skrze její verše promlouvá žena. Do své tvorby promítá především lásku, ať už tu šťastnou či naopak, protože na vlastní kůži jako většina jejích vrstevnic v alžbětinské době zakusila domluvené nešťastné manželství s Robertem Wrothem, který když zemřel, tak jí zanechal velké dluhy, ale i šťastné chvíle se svým bratrancem Williamem Herbertem, hrabětem z Pembroku, který jí ale nakonec také opustil. V její tvorbě, i když je žena nešťastná, protože má zranění způsobená láskou, přesto zůstává stálá, věrná, čeká na návrat svého milého, což jistě odráží především její vztah s bratrancem Williamem. Jejich vášnivý vztah nezůstal bez odezvy, ať už Maryiným vypovězením ode dvora či jejich společnými potomky, o které se po Williamově smrti snažili postarat i jeho příbuzní. Ve svých dílech se věnuje tématům týkajících se vztahů od domluveného manželství, přes nevěru až po trápení způsobené láskou. Její koncept zcela vyvrací názor, jakým bylo pohlíženo na ženy, že jsou chtivé a zrádné. Mary tento pohled mění, zároveň se stává vzorem pro další ženské autorky.

Sonety Williama Shakespeara jsou od předchozích děl odlišná v tom, že s největší pravděpodobností byly psány na objednávku. Vzhledem k prvním sedmnácti sonetům, kde hlavním tématem je plození, mohlo se jednat o přesně zadaný požadavek, kterým se rodina mladíka, jemuž byly určeny, snažila ho přesvědčit o důležitosti potomků obzvláště v případě, že je jednalo o velmi bohatého aristokrata. Z tohoto důvodu a vzhledem k věnování, kde jsou uvedeny iniciály W. a H. se neustále diskutuje, komu byly určeny. Většina badatelů se shoduje na dvou jménech. Buď byly určeny Henrymu Wriothesleyovi, hraběti ze Southamptonu, nebo Williamovi Herbertovi pozdějšímu hraběti z Pembroku. Jak již bylo zmíněno, důležitost plození je ztvárněna ve všech sedmnácti sonetech, kdy hlavním účelem je zachování krásy otce. Mladík je tak krásný, že by byla obrovská škoda, kdyby, než zemře, tady kus své krásy nezanechal pro ostatní, protože takto by mohl dále žít a překonat plynutí času i smrt samotnou. V posledním sedmnáctém sonetu a pak v několika dalších Shakespeare kromě tohoto zachování krásy přidává i další, a to pomocí svých veršů, ve kterých onen mladík bude žít navěky.

V Shakespearově sbírce sto padesáti čtyř sonetů je možné zachytit určitou měnící se tendenci a náladu. Zatímco prvních sedmnáct, jak mimo již zmíněno, je

o důležitosti zplodit potomka, dále pokračuje sonety opěvující krásu, kde ale není zcela jasné, zda opěvuje ženu či muže. Ani v jednom ze sonetů nezaznívá něčí jméno, proto je složité rozlišit, o koho se jedná, ale například u sonetu 20 je zcela zřejmé, že se jedná o mladíka, která má tak krásnou tvář jako by byl žena. Poté následují sonety o obdivu a lásce. Podle mého názoru by jejich vztah nemusel představovat pouze přátelství, platonickou lásku k muži nebo dokonce milenecký vztah mezi nimi, ale domnívám se, že by bylo možné na to pohlížet i jako na otcovskou lásku. Vzhledem k tomu, že některé sonety zmiňují utrpení způsobené láskou, a s přihlédnutím k tomu, že William Shakespeare své sonety psal v 90. letech, kdy v roce 1596 přišel o svého jediného syna Hamneta, který ve svých jedenácti letech zemřel, nabízí se tedy otázka, zda se nemohl inspirovat právě touto zásadní událostí ve svém životě. Vždyť ve svých prvních sonetech ze začátku sbírky upozorňuje na to, jak je důležité mít potomky, v kterých bude žít dále, a pro každého muže byl důležitý dědic jeho jména a majetku. Například v sonetu 28 mu jeho žal nedá spát a trpí ve dne v noci a osoba, kterou miluje se mu vzdaluje, což by se dalo interpretovat o vzdalování mrtvého. Také se domnívám, že zcela relevantní by byla možnost, že po ztrátě syna si mohl k danému mladíkovi, kterého obdivoval, vytvořit otcovský vztah.

V sonetech 40-42 se objevuje zrada, křivda a zklamání, protože žena, kterou miluje ho opustila kvůli muži, kterého miluje. Myslím si, že se jedná právě o tyto sonety, kvůli kterým se někteří badatelé domnívají, že tzv. Černá dáma mohla být Elizabeth Vernon nebo Mary Fitton. Obě byly dvorní dámy královny Alžběty I. a v roce 1598 se Elizabeth tajně provdala za Henryho Wriothesleye, hraběte ze Southamptonu, zatímco Mary měla přibližně ve stejné době měla poměr s Williamem Herbertem, hrabětem z Pembroku. Postupně se sonety mění z láskyplných ve vášnivé, kde se objevu zrada a nenávisť. Ačkoli ve většině tehdejších sonetů se objevují jména dam, ať už například Stella nebo Charys, Shakespeare žádné konkrétní jméno neuvádí. Přestože jeho sonety jsou spojené s tzv. Černou dámou, ani v jednom z nich nezazní toto spojení – „Černá dáma“ neboli „Dark Lady“. Její označení vychází ze samotných sonetů, kde například v sonetu 147 píše, že je černější než peklo, anebo v sonetu 152, že je falešná a černá. Ani William Shakespeare se nevyhýbá sonetům se sexuálním podtextem prostřednictvím slovních hříček, sexuálních vtipů a narážek.

Tuto diplomovanou práci bych tedy uzavřela konstatováním, že v dílech uvedených literátů jsou zřejmé paralely mezi jejich životy a jejich tvorbou. Každý z nich se inspiroval svým životním příběhem, který měl vliv na jejich způsob myšlení

i vidění světa. Philip Sidney byl vzdělaný diplomat, který hodně cestoval, což se odráží i v jeho práci, nechybí ani inspirace italskou a řeckou kulturou. Existují domněnky, že kdyby nezemřel v tak mladém věku, třeba by se z něho nestal vzor ideálního dvořana, politika a literáta. V sonetech Roberta Sidneyho pak převažuje frustrace z nesplněných slibů a nenaplněných očekávání. Celý život čekal a doufal v nějaké povýšení od královny Alžběty I., ale nakonec se dočkal až vlády anglického krále Jakuba I., který mu udělil baronský titul a vrátil se i ke královskému dvoru jako lord komoří královny Anny. Stejně jako Mary Wroth byla inspirována svou tetou hraběnkou z Pembroku, tak i ona se stala vzorem pro další autory. Inspiraci pro svá díla hledala kolem sebe, proto je možné i některým jejím postavám určit reálnou předlohu – od ní samotné jako Pamphilie, Williama jako Amphilantha, Uranii jako Susan Herbert a mnoho dalších členů její rodiny. I v jejích knihách se ukrývají i skutečné události a skandály, které zahýbaly královským dvorem v její době. Iniciovala proměnu anglické literatury svým originálním konceptem a pojetím hlavních hrdinek, které byly ctnostné, věrné a stálé. I u Shakespeara je možné nalézt určité paralely mezi jeho životem a jeho tvorbou.

Díla uvedených autorů mají určité společné znaky. Některé sonety se zaobírají platonickou nebo nenaplnitelnou láskou, ale zároveň se tam objevují ty, které se zaměřují na touhu, chtíč a fyzickou lásku s určitým sexuálním podtextem. U Philipa Sidneyho a Roberta Sidneyho se opakuje téma frustrace z nenaplněných přání, a i jejich určitý pohled na prostředí královského dvora. Díla Mary Wroth jsou zcela ojedinělá oproti uvedeným v tom, že je to jediná ženská autorka, jejím mluvím je žena, která trpí ze ztráty lásky, většinou nestálého a nevěrného milence, na kterého stále čeká a stále věří, že se vrátí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

PRIMÁRNÍ ZDROJE

1. *The Poems of Robert Sidney*. Ed. P. J. Croft. Oxford: Oxford University Press, 1984. ISBN 0-19-812726-X.
2. SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský. Praha: Academia, 2011. ISBN 978-80-200-1903-5.
3. SIDNEY, Philip. *Astrofel a Stella*. Praha: Odeon, 1987.
4. WROTH, Mary. *Pamphilia to Amphilanthus*. Ed. G. F. Waller. Salzburg: Univ. Salzburg, 1977.
5. WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania (abridged)*. Ed. Mary Ellen Lamb. Tempe: ACMRS (Arizona Center for Medieval and Renaissance Studies), 2011. ISBN 978-0-86698-451-5.
6. WROTH, Mary. *The Poems of Lady Mary Wroth*. Ed. Josephine A. Roberts. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1983.

SEKUNDÁRNÍ ZDROJE

1 ALŽBĚTINSKÁ DOBA

1. ACKROYD, Peter. *Albion: kořeny anglické imaginace*. Praha: BB/art, 2004. ISBN 80-7341-293-4.
2. ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*. London: Vintage Books, 2006. ISBN 978-0-749-38655-9.

3. ACKROYD, Peter. *Dějiny Anglie. Tudorovci*. Praha: BB/art, 2016. ISBN 978-80-7507-629-8.
4. ALFORD, Stephen. *London's triumph: merchants, adventurers, and money in Shakespeare's city*. New York ; London ; Oxford ; New Delhi ; Sidney : Bloomsbury, 2017. ISBN 978-1-62040-821-6.
5. BEJBLÍK, Alois. *Shakespearův svět*. Praha: Mladá Fronta, 1979.
6. BORMANOVÁ, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*. Praha: Ikar, 2017. ISBN 978-80-249-3255-2.
7. CAPERN, Amanda. *The Historical Study of Women: England 1500-1700*. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan, 2008. ISBN 978-0-333-66269-4.
8. DAYBELL, James. *Women letter-writers in Tudor England*. Oxford: Oxford University Press, 2006. ISBN 0-19-925991-7.
9. DORAN, Susan. *Elizabeth I & Her Circle*. New York: Oxford University Press, 2015. ISBN 978-0-19-957495-7.
10. GREENBLATT, Stephen. *William Shakespeare: Velký příběh neznámého muže*. Praha: Albatros, 2007. ISBN 978-80-00-01930-7.
11. GUY, John. *Elizabeth: the forgotten years*. London: Penguin books, 2017. ISBN 978-0-241-96365-4.
12. HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*. Praha: Academia, 2015. ISBN 978-80-200-2282-0.
13. HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*. Oxford: Oxford University Press, 1998. ISBN 0-19-811792-2.

14. INGLIS, Fred. *The Elizabethan poets: the making of English poetry from Wyatt to Ben Johnson*. London: Evans Brothers, 1969.
15. KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2018. ISBN 978-80-7465-301-8.
16. KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2016. ISBN 978-80-7465-203-5.
17. KEMP, Theresa D. *Women in the Age of Shakespeare*. Santa Barbara; Denver; Oxford: Greenwood Press, 2010. ISBN 978-0-313-34304-9.
18. KOVÁŘ, Martin. *Stuartovská Anglie: stát a společnost v letech 1603-1689*. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-059-4.
19. LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1994. ISBN 0-674-96243-5.
20. LYNE, Charlotte. *Shakespeare a jeho svět*. Praha: Brána, 2009. ISBN 978-80-7243-420-6.
21. MEYER, G. J. *Tudorovci*. Praha: Československý spisovatel, 2010. ISBN 978-80-87391-54-9.
22. SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hilský. Praha: Akademia, 2011. ISBN 978-80-200-1903-5.
23. STARKE, Sue P. *The Heroines of English Pastoral Romance*. Woodbridge: D.S. Brewer, 2007. ISBN 978-1-84384-124-1.
24. STŘÍBRNÝ, Zdeněk. *Dějiny anglické literatury I*. Praha: Academia, 1987.

25. TICHÝ, Aleš – PANTŮČKOVÁ, Ludmila – SPARLING, Thomas D. – SILBERTOVÁ, Iva – PÁLENSKÁ, Věra – POSPÍŠIL, Tomáš. *Dějiny anglické literatury od počátků do poloviny 17. století. Část 2, Renesance*. Brno: Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0408-8.

26. WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá. Praha: BB art, 2004. ISBN 80-7341-405-8.

27. WOOLF, Alex. *Tudorovci: králové a královny*. Praha: Dobrovský s.r.o., 2017. ISBN 978-80-7390-626-9.

2 RODINA SIDNEYŮ

1. BEJBLÍK, Alois. *Shakespearův svět*. Praha: Mladá Fronta, 1979.

2. BORMANOVÁ, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*. Praha: Ikar, 2017. ISBN 978-80-249-3255-2.

3. CAPERN, Amanda. *The Historical Study of Women: England 1500-1700*. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan, 2008. ISBN 978-0-333-66269-4.

4. DORAN, Susan. *Elizabeth I & Her Circle*. New York: Oxford University Press, 2015. ISBN 978-0-19-957495-7.

5. DUNCAN-JONES, Katherine. *Introduction*. In: *Sir Philip Sidney: selected poems*. Ed. Katherine Duncan-Jones. Oxford: Clarendon Press, 1973. ISBN 0-19-871053-4.

6. GUY, John. *Elizabeth: the forgotten years*. London: Penguin books, 2017. ISBN 978-0-241-96365-4.

7. HAMILTON, A. C. *Sir Philip Sidney: a study of his life and works*. Cambridge: Cambridge University Press, 1977. ISBN 0-521-21423-8.

8. HANAWALT, Barbara A. *The Wealth of Wives: Women, Law, and Economy in Late Medieval London*. Oxford: Oxford University Press, 2007. ISBN 978-0-19-531176-1.
9. HANNAY, Margaret P. – KINNAMON, Noel J. – BRENNAN, Michael G. (eds.). *Domestic Politics and Family Absence. The Correspondence (1588-1621) of Robert Sidney, First Earl of Leicester, and Barbara Gamage Sidney, Countess of Leicester*. Aldershot: Ashgate, 2005. ISBN 0-7546-0600-7.
10. HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*. Praha: Academia, 2015. ISBN 978-80-200-2282-0.
11. INGLIS, Fred. *The Elizabethan poets: the making of English poetry from Wyatt to Ben Johnson*. London: Evans Brothers, 1969.
12. KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2018. ISBN 978-80-7465-301-8.
13. KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2016. ISBN 978-80-7465-203-5.
14. KEMP, Theresa D. *Women in the Age of Shakespeare*. Santa Barbara; Denver; Oxford: Greenwood Press, 2010. ISBN 978-0-313-34304-9.
15. LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing Women in Jacobean England*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1994. ISBN 0-674-96243-5.
16. McMANUS, Clare (ed.). *Women and Culture at the Courts of the Stuart Queen*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2003. ISBN 978-1-4039-0260-3.
17. MEYER, G. J. *Tudorovci*. Praha: Československý spisovatel, 2010. ISBN 978-80-87391-54-9.

18. MUIR, Kenneth. *Sir Philip Sidney*. London: Longman, 1967.
19. STARKE, Sue P. *The Heroines of English Pastoral Romance*. Woodbridge: D.S. Brewer, 2007. ISBN 978-1-84384-124-1.
20. STRÍBRNÝ, Zdeněk. *Dějiny anglické literatury 1*. Praha: Academia, 1987.
21. TICHÝ, Aleš – PANTŮČKOVÁ, Ludmila – SPARLING, Thomas D. – SILBERTOVÁ, Iva – PÁLENSKÁ, Věra – POSPÍŠIL, Tomáš. *Dějiny anglické literatury od počátků do poloviny 17. století. Část 2, Renesance*. Brno: Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0408-8.

3 WILLIAM SHAKESPEARE

1. ACKROYD, Peter. *Albion: kořeny anglické imaginace*. Praha: BB/art, 2004. ISBN 80-7341-293-4.
2. ACKROYD, Peter. *Shakespeare: The Biography*. London: Vintage Books, 2006. ISBN 978-0-749-38655-9.
3. GREENBLATT, Stephen. *William Shakespeare: Velký příběh neznámého muže*. Praha: Albatros, 2007. ISBN 978-80-00-01930-7.
4. HILSKÝ, Martin. *Shakespeare a jeviště svět*. Praha: Academia, 2015. ISBN 978-80-200-2282-0.
5. HONAN, Park. *Shakespeare: A Life*. Oxford: Oxford University Press, 1998. ISBN 0-19-811792-2.
6. KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2018. ISBN 978-80-7465-301-8.

7. KASTNEROVÁ, Martina. *Shakespeare a teorie interpretace: Hledání adekvátního interpretačního přístupu*. Plzeň : Západočeská univerzita ; Praha : Epoque, 2011. ISBN 978-80-261-0064-5 (Západočeská univerzita). ISBN 978-80-7425-126-9 (Epoque).
8. KEMP, Theresa D. *Women in the Age of Shakespeare*. Santa Barbara; Denver; Oxford: Greenwood Press, 2010. ISBN 978-0-313-34304-9.
9. LYNE, Charlotte. *Shakespeare a jeho svět*. Praha: Brána, 2009. ISBN 978-80-7243-420-6.
10. SHAKESPEARE, William. *Dílo*. Překlad Martin Hlinský. Praha: Akademia, 2011. ISBN 978-80-200-1903-5.
11. WELLS, Stanley. *Věčný Shakespeare*. Přelož. Milena Nyklová-Veselá. Praha: BB art, 2004. ISBN 80-7341-405-8.

RESUMÉ

The intention of the master thesis *Elizabethan Literary Culture: Sidney Family and William Shakespeare* is to search for parallels between Philip Sidney, Robert Sidney, Mary Wroth and William Shakespeare and their works.

In the first chapter deals with Elizabeth age, Elizabethan literary and Education for children in England. In the second chapter pursues some members of Sidney family – Philip Sidney, Robert Sidney and Robert's daughter Mary Wroth with their works. And in the last third chapter deals with William Shakespeare and his poems and sonnets.

In the conclusion we can claim parallels between lives of Philip Sidney, Robert Sidney, Mary Wroth, William Shakespeare and their works. In Philip Sidney's sonnets there were his concern in political events, his frustration from his life, and his love to woman. Sonnets of Robert Sidney were mirrored melancholy and frustration because he hoped in return to home in England and promoting. Mary Wroth imaged her sad love to his cousin in her works. And Shakespeare's sonnets were written maybe for the order but he wrote about people who loves and admires.